СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 255. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, субота, 1-го листопада 1947. No. 255. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, November 1, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗА ШВИДКЕ ДОПУЩЕННЯ СКИТАЛЬНИКІВ В АМЕРИКУ

Ню Йорк, 30 жовтня. — Уряд Злучених Держав повинен поробити швидкі зарядження, щоб допустити по 100,000 скитальників річно впродовж найближчих чотирьох років — таку думку виявив конгресмен Джейкоб К. Джевитс, який щойно вернувся з Европи. Він є членом палатної комісії закордонних справ і мав доручення провірити відносини в скитальчих таборах. Він подає 3 причини, чому треба приспішити акцію в справі переміщених осіб, а це: 1. Нужда серед них велика, а Злучені Держави є відповідальні за долю скитальників; 2. Франція, Велика Британія, Австралія, Канада й інші країни забирають правильно фахових робітників зпоміж скитальників, а Злучені Держави приглядаються цьому безчинно; 3. Злучені Держави доплачують понад $100,000,000 річно на утримання скитальників в Европі, а це непотрібний видаток, коли скитальники можуть бути ужиточні в Америці. Зо згаданих причин Джевитс переконаний, що конгрес негайно візьметься до дискусії над законопроектом Стратона, який саме має на увазі допущення нових імігрантів з Европи.

СОВЄТИ ПРОБУВАЛИ ДІСТАТИ АТОМОВУ ТАЙНУ В 1942 Р.

Вашингтон. — Підчас переслухання в підкомісії для Неамериканських Діянь палати виявилося, що Совєти намагалися дістати зо Злучених Держав тайну атомової бомби в 1942 р. Це розкрив інвестигатор комісії Луїс Дж. Росел, який виявляє теж затії комуністів в фільмовій індустрії. Розкриття Росела про атомову тайну стоять лише в слабім звязку з фільмовою справою, а вони повязані разом лише настільки, що деякі подробиці віднайдено в Голивуді.

Історія Росела нагадує подібну історію з Канади, коли то член совєтської амбасади Ігор Гузенко відкрив спроби Совєтів дістати атомову тайну. Росел твердить, що совєтський віцеконсул у Сан Франсиско, Петро Іванов, звернувся до Джорджа Чарлса Елтентона, щоб він дістав атомову тайну через Гакона Шеваліра, професора університету Каліфорнія, Шевалір підійшов з цією справою до д-ра Дж. Роберта Опенгаймера директора урядового Атомового Проєкту, одначе цей заявив, що це була б зрада й відмовився сповнити жадання Шеваліра. Заки ця справа дісталася до Опенгаймера, над нею працювала в Голивуді Луїза Бранстен, яка стояла в звязку з комуністами. — Після оцего сензаційного свідоцтва Росела перервано дальші переслухання над затіями комуністів у фільмовім промислі на неозначений час.

ТИСЯЧА ВІРМЕН ВИБИРАЄТЬСЯ В СОВЄТИ.

Бостон. — Тисяча вірмен, між ними й сотки американців вірменського роду, збираються на виїзд з Америки до Совєтської Вірменії на зазив совєтської влади. В Бостоні є яких 15,000 вірмен і вони збирають довкруги себе ще інших земляків, розкинених по інших стейтах. Над цею справою веде слідство федеральний уряд. Рух серед вірмен в Америці підсичують совєтські агенти ще пригадкою про несповнені мрії, звязані з обіцянкою президента Вилсона признати Вірменії незалежність. Вірмени завелися в своїх надіях, турки нападали на Вірменію і винищували її населення і ця історична ворожнеча тепер стала підставою до успіху совєтської агітації. Тому, що Америка стоїть по стороні Туреччини, Совєти роздувають цю ворожнечу на свій лад і для своєї користи.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА НАУКОВА ДИПЛОМАТИЧНА МІСІЯ.

Вашингтон. — З Білого Дому оприлюднено, що до Лондону виїздить перша наукова дипломатична місія, яка буде постійно перебувати при американській амбасаді. Коли б її діяльність виказалася корисною, тоді подібні місії будуть створені й при інших амбасадах. Завданням місії буде дбати про виміну наукових дослідів і персоналу між обома державами. Головою цеї місії назначений д-р Ирл Алисон Іванс, професор біохемії в університеті в Шікаґо.

ВИКИДАЮТЬ УРЯДОВЦЯ ЮНІЇ ЗА ОПІР ПРОТИ АФИДЕВІТУ.

Вашинґтон. — Екзекутивна рада Юнії Робітників Прилюдних Ужитків, приналежної до Конгресу Індустріяльних Організацій усунула зо становища окружного директора Джеймса Л. Доґерті за те, що він не підписав некомуністичного афидевіту, як цього домагається Краєва Рада Робітничих Відносин. Це є перше того роду зарядження юнії з КІО. Це сталося тому, що на підставі рішення Краєвої Ради юнія, якої урядовці не підпишуть афидевіту, не має права брати участи у виборах комітету для посередництва в переговорах з підприємцями. Доґерті каже, що він не є комуністом, а зробив це на зарядження КІО. Реченець на підписування афидевітів кінчиться з днем 31 жовтня.

I. II. 1918

Кривавим листом котить падолист—
І серце прагне знов далеких візій:
Щоб понад нами знову пронеслись
Бої одважні і залізні!

Щоби дзвеніли списи і шаблі
І жах вогню будив до дня оселі,
Щоб ісходило сонце на землі
В вінку шрапнелів.

Щоб місто знов під чоботи ватаг
Коври стелило і стяги шовкові,
Щоб в синім небі стрічка золота
Благословила нашій крові.

Богдан Кравців.

Листопадові Роковини

Листопадовий Зрив в 1918-ому році належить в історії України до тих переломово-епохальних подій, що їх зберігають цілі покоління, і зберігають не тільки в памяті, але насамперед в душі, серці і ділах. Усі великі події приголомшують сучасників своєю незмірною силою та осліплюють їх своїм надмірним блеском. Тільки відповідна віддаль в часі дозволяє зміряти велич таких подій та оцінити їх вартість. Тому теж і кожна дальша річниця Листопадового Зриву ставляє його в щораз виразнішому світлі та щораз чіткіше виявляє його значення та його вартість в історичному розвитку української нації.

На Листопадовий Зрив глядимо сьогодні вже з перспективи історії одного покоління і з кожним новим роком віддалі від Першого Листопада 1918 завжди ще тільки закріплюється переконання, що без цього Зриву український нарід як нація був би ще не відомо скільки сторічь позаду. Бо хоча цей Зрив не дав безпосереднього практичного результату, не визначив і не закріпив кордонів української держави на мапі, то він визначив і закріпив їх в душі української нації. І це найголовніше.

Листопадовий Зрив був результатом буття, боротьби і творчости українського народу протягом минулих століть. Оформлена і виявлена цим Зривом ідея залишиться базою і джерелом буття, творчости і боротьби української нації на дальші сторіччя. Перший Листопада 1918-го року попередив довгий процес національного відродження українського народу, мозольної праці на всіх ділянках суспільного життя, його попередили герої українського труду, ґенії українського слова, апостоли української ідеї. Після Першого Листопада 1918-го року наступила незавершена ще героїчна доба української нації. Виявлена Листопадовим Чином і закріплена актом соборности 22-го січня 1919-го року ідея української державности визначила героїчний шлях української нації від Лицарів Крут аж до Героїв легендарної Української Повстанчої Армії.

Багато свіжих могил Героїв виросло за той час на политій кровю українській землі, але й безліччю нових геройських діл підтверджено живучість Листопадової Ідеї. Піднесений Першого Листопада 1918-го року прапор боротьби за українську державність пориває за собою все нових і нових борців, що все нові й нові геройські діла записують на ньому.

Від Першого Листопада 1918 до Першого Листопада 1947 — це довгий шлях в житті людини, але короткий в житті Нації. Кровю і залізом промощений цей шлях, могилами Героїв він витичений і славою вкритий. За ним — Листопадова Ідея, перед ним — її здійснення. Народ, що таким шляхом іде, раніше чи пізніше мусить дійти до мети, на імя якій: вільна і демократична Самостійна Соборна Українська Держава.

РАМАДЬЄ ДІСТАВ ЗАЯВУ ДОВІРЯ

Париж, 30 жовтня. — Французька Національна Асамблея ухвалила сьогодні більшістю 300 голосів проти 280 заяву довіря переорганізованому урядові премієра Рамадьє. В користь уряду голосувала насамперед соціялістична партія, до якої належить премієр та партія популярних республиканців. Радикальні посли були поділені. На всіх 580 послів уряд потребував щонайменше 291 голосів, а незначна більшість одержаних та бурхливі дебати перед голосуванням не заповідають урядові Рамадьє занадто ясної будучности. Негайно після голосування премієр відбув наради з президентом республики.

ПАПА ПРОТИ НАПАДІВ НА КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ.

Рим, 30 жовтня. — Папа Пій XII. виголосив сьогодні промову, в якій відкидав усі напади теперішніх тоталітарних режимів на Католицьку Церкву за те, що вона, як і перед війною, виступає в обороні правди і справедливости та миру. Папа заявив, що ці напади та обвинувачення не матимуть жодного впливу і Церква буде теж в дальшому здійснювати свою місію суверенно.

НАЙБІЛЬША БИТВА В ГРЕЦІЇ.

Атени, 30 жовтня. — Сьогодні виявляється, що в Греції біля кордону з Альбанією ведеться від 10 днів найбільша битва, яку досі зведено між урядовими військами і партизанами. В Битві що її оточено таємницею, має брати участь біля 5,000 партизанів та 8-ма і 9-та дивізії грецької армії і вона ведеться в районі місцевости Метсово, на північний схід від Янїни. В повідомленнях говориться, що війська намагаються відперти партизанів на північ, але додається, що партизани правдоподібно самі бажають собі туди дістатись. Про активність партизан повідомляється теж з інших районів.

ДАЛЬША ЧИСТКА В ЧЕХОСЛОВАЦЬКОМУ УРЯДІ

Демократичний віце-премієр уступив під напором комуністів.

Прага, 30 жовтня. — Чехословацький комуністичний премієр Клемент Ґотвальд сьогодні повідомив, що він прийняв резиґнацію свого заступника, Яна Урсіни, члена словацької Демократичної партії, проти якої тепер ведеться сильна комуністична акція та яку обвинувачується в „змові проти держави". Урсіни зрезиґнував на виразне домагання комуністів.

В ЖЕНЕВІ 23 КРАЇНИ ПІДПИСАЛИ ТОРГОВЕЛЬНІ ДОГОВОРИ.

Женева, Швайцарія, 30 жовтня. — Сьогодні в Палаці О.Д. в Женеві 23 країни підписали кінцевий акт, що його складено у висліді піврічних нарад Міжнародної Торговельної Конференції. Рівночасно підписано цілий ряд додаткових актів між поодинокими країнами.

СУДОВИЙ ПРОЦЕС Д-РА МАНЮ.

Букарешт, Румунія, 30 жовтня. — В другому дні великої судової розправи проти провідників румунської проти-комуністичної опозиції з д-ром Юлію Маню на чолі, почали зізнавати поодинокі підсудні. Трьох з них заявили, що минулого року зустрічалися з офіцерами американської ОСС (Офіс оф Стратеджік Сервіс) та плянували створити військову організацію, яка зробила б в Румунії переворот. З американського боку виказується брехливість тої заяви вже хочби на підставі факту, що ОСС була розвязана президентом Труманом вже у вересні 1945 р.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК В ІРО В ОБОРОНІ СКИТАЛЬНИКІВ ПЕРЕД ЗАКИДАМИ АВСТРІЙСЬКОГО УРЯДУ.

Відень, 30 жовтня. — Американський голова Підготовчої Комісії ІРО, полк. Чарлз Міллер, сьогодні з цілою рішучістю відкинув твердження австрійського уряду, мовляв 500,000 переміщених осіб, які перебувають на території Австрії, є тягарем для австрійської економії. Міллер на підставі фактів виказав цілком навпаки, що скитальники в своїх 97% працюють та віддають великі прислуги австрійському господарству. Він з черги висловився дуже прихильно про вартість скитальників.

БОЛЬШЕВИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВІДКЛИКАННЯ БРАЗИЛІЙСЬКОЇ МІСІЇ З БЕРЛІНУ.

Берлін, 30 жовтня. — Совєтський головнокомандуючий в Німеччині, маршал В. Д. Соколовський, домагався сьогодні в Контрольній Раді Союзників відкликання з Берліна бразилійської „реакційної" дипломатичної місії, подаючи рівночасно до відома, що Совєтський Союз її вже не буде більше визнавати. Американський комендант, ген. Л. Д. Клей рішучо спротивився совєтським домаганням, заявляючи, що бразилійський уряд не є фашистський та що бразилійські вояки рамя об рамя з іншими союзницькими арміями в Европі боролися проти Німеччини.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City. N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІД НИНІ ТИ ГОСПОДАР СВОЄЇ ЗЕМЛІ...

Багато соток літ треба було ждати українському народові Західньої України, щоб почути ці слова:

„Український Народе! Голосимо Тобі вість про Твоє визволення з вікової неволі. Від нині Ти господар своєї землі, вільний горожанин Української Держави... З нинішним днем Українська Національна Рада обняла власть у столичнім місті Львові і на цілій території Української Держави...”

Ці великі історичні слова були поперті ділом, жертвами, кровю цього, кого ще вчера вважали рабом, неспосібним здійснювати цього роду високі ідеали. Через це таким славним і важним є Перший Листопад 1918 року; тому спогад про нього наповняє нас радістю, піднімає наш дух, гартує нашу волю, сталить наше завзяття, бо нам здається, що нарід, який спромігся по таких довгих сотках років неволі на Перший Листопад, є невмирущий.

Нині Перший Листопад є на вигнані...

Коли іде про владу, нині нема для нього місця у Львові, ні в Україні, як нема там місця для тих, що ще живі й були творцями Листопадових Днів; вони в тюрмах, на Сибірі, чи на вигнанні.

Живий жаль бере, коли згадувати Перший Листопад 1918 року, а одночас вдумуватись у дійсність, у теперішність, яка дозволяє святкувати найбільші українські державні свята хіба тільки поза Україною. Бо ж на вигнанні є теж 22 Січня 1918 і 22 Січня 1919!

На початку усього Великого є — Слово. Таке Слово проголошено в 1918 році українському народові, як у Києві, так у Львові: Від нині Ти господар своєї землі...

Благовіст, що благословив український нарід тими великими словами, виявив ними почування цього народу, а віруючий український нарід добачував у цьому Божу волю, себто непереможну правду.

Нині іде в світі великий і завзятий бій за це, чий закон має правити світом. Український нарід вірить, що переможе і правитиме Божий закон, а тому і житиме ця велика Ідея, з якою звязаний Перший Листопад 1918 року.

В такій вірі він далі бореться за здійснення цеї Ідеї. Правда, є в Україні й такі„ які, щоб дістати „партійний білет”, ідуть розстрілювати „самостійників”. Та кремлівські часті чистки в Україні вказують наглядно на душевні муки навіть і таких, бо видно, що багато з них відчуває трагізм слів, звернених до українського націоналіста: „Ти мусиш, Костю, стріляти в позавчорашнього самого себе!”, розторощуючи те, що сам недавно будував.

Ні, таки не можна розторощити за один мент це, на що склались цілі віки! Та ще тоді, коли воно живе в пямяті й ділах вірних дітей України, які опинились на скитальщині, чи розсипані по світі, та має чародійну силу і по сотнях років оживати, як ожило в дні 1-го Листопада 1918 року.

ЛИСТОПАДОВА МІСТЕРІЯ

Чим дорогий 1-ший Листопад українському серцю? Чому та подія, що відбулася у Львові оце вже 29 років тому, викликує стільки уваги, чому її вважають переломовою в історії західних українських земель? І чому ми вшановуємо роковини тієї події, хоч вона, з погляду чисто мілітарного, закінчилася остаточно невдачею?

Щоб на це відповісти, треба зрозуміти те, що уявляла собою Західна Україна до 1918 р., треба поглянути на ті історичні розлоги, що по них мандрував український народ, битий недолею і неволею, в добі, що її великий син Галицької землі назвав неволею на ріках вавилонських, а народ — тяглом у поїздах бистроїзних — наших сусідів. Бо тільки звaжити: майже шість сторіч Галичина перебувала під чужим, польським та австрійським, пануванням! Від смерти останнього українського короля Юрія II. Болеслава 1340 р., останнього з великого роду Романовичів, Галичина перейшла під довговікове панування Польщі. Її захопив польський король Казимир, спалив і ограбив Львів (досі в скарбниці на Вавелю в Кракові є українські золоті хрести!), одне за одним відбирав українському народові його права, аж королева Ядвига остаточно 1387 р. прилучила Галичину до Польщі. В другій половині 18 ст. на місце Польщі приходить Австрія і хоч вона надає деякі конституційні свободи своїм численним народам, в Галичині ворожа нам адміністрація міцно засідає у всіх урядах і є властивим паном краю. Економічні умови були незвичайно важкі, більшість землі була в чужих, польських, руках, і знесення панщини 1848 р., що людям дало свободу, але не дало землі, витворило тип малоземельного галицького селянина, справжнього образу біди і нужди. Поправа загального стану була можлива тільки із зростом народної освіти, культури — а тут за кожну вищу школу доводилось з в о д и т и довголітні бої, українського ж університету не довелося добитись до самого кінця австрійського панування.

Осередок галицького населення творило селянство, інтелігенція, давніше майже поголовно зденаціоналізована, відроджувалася тільки поволі із кадр самого селянства. Той тип інтелігента, що був, обмежувався переважно до священичого стану, інтелігенти ж, заняті в австрійській адміністрації, витворили тип т. зв. рутенця — австрійського патріота, який майбутнє свого народу уявляв єдино під покровом Відня і цісаря. Такий тип, зрештою сумлінний у праці, був позбавлений здатности самостійно думати, керувати справами, він завжди оглядався за чужими вказівками та розпорядженнями. Лиш поволі витворювалася самостійна українська інтелігенція в Галичині.

І ось, на цьому тлі, виростає 1-ший Л и с т о п а д. Галицька земля, після майже 6 сторіч чужого панування, виступає як зовсім самостійний чинник. Чотири роки війни переорали й Галичину, Світова війна добігала кінця, і в тому вирі подій, що обіцював оформити світ на зовсім інший лад і образ, також і українці не мали вже часу чекати. Ніщо, може, так не задокументовує цього, як слова, сказані українцями підчас перебирання влади від австрійського намісника Гуїна:

— Від сьогодні ми перебираємо владу у Львові!

— Я спитаю у Відні... — каже граф Гуїн.

— **Ми не маємо часу чекати!** — кажуть українці. І вони не чекають.

В той день, коли на вулицях старовинного Львова, засипаних листям каштанів і кленів, задзвеніла — вперше по багатьох сторіччах — українська зброя, всім, хто переживав цей момент, це здавалося неймовірним, містерією. Так, мов би людина нагло прокинулася з довгого сну і почула в собі нову силу і по-новому побачила світ; все попереднє здалося їй нараз дрібним, пустим, недійсним, марою, що водила душу по якихсь непрохідних, глибоких нетрях віків. І ось — промінь світла, і свідомість віднаходить себе саму, свою істоту, знаходить звязок з усім великим і героїчним, що було давно і що здійснилося знову. І справді, із піскової гори Лева, з Високого замку, де стояло старе княже замчище, в ту Листопадову ніч наче повиходили тіні великих лицарів, володарів і господарів землі тієї, і блукали старими вулицями свого міста, і ринком, на якому зрубано голову отаманові Підкові, і попід мурами, які штурмували залізні полки Хмеля, і минали їх стежі вояків, і на бруку чітко і якось по-новому вистукували їх залізом підкуті чоботи. В нічній імлі, що розпливалася з першими променями ранкового сонця, щезала і примара того раба, що, битий долею і завжди нещасний, зневірений сам у себе, блукав по своїй землі. і скаржився в повних туги піснях. Народжувалося велике Н о в е, народжувалася н о в а правда, а в їх народинах є завжди щось і з містерії Христових народин, бо Бог і правда — нерозлучно звязані з собою.

Проте, будьмо тверезі: в історії містерії й чуда не діються отак собі, з нічого, нелогічно. Історія має свою сувору математику, де кожен досяг є завжди сумою попередньо в нього складеної енергії, що назбиралася як вислід зусилля, труду, боротьби. Отак і 1. Листопад був би неможливий, коли б не ті десятиріччя нераз дрібної, але впертої і цілеспрямованої праці найкращих синів галицької землі, які, серед темної ночі кладучи основи під будову майбутнього, бачили вже в уяві її світлий образ. 1. Листопад став доказом не тільки духової дозрілости, але й організаційних здібностей. Вже початок I. Світової Війни 1914 р. створив організацію Стрілецтва, яке дало в руки української молоді зброю. Це в цьому Стрілецтві зросли і загартувалися творці Листопадового чину і пізнішої УГА, однієї з найкращих військових частин Української Соборної Держави. Це те Стрілецтво захопилося і запалилося над Дніпром, що виковувало себе в огні революції. Бо не забуваймо і будьмо щирі: 1. Листопад ледве чи був би можливий без того національного здвигу, що стався на землях Східної України, здвигу, що не тільки багатотисячними маніфестаціями на Софійській площі в Києві, але й збройною боротьбою української молоді задокументував своє право бути і жити. 1. Листопад тільки включив Галичину в загальний здвиг творення української держави, і за ним, 1. Листопадом, зовсім логічно мусів прийти день 22. Січня — Обєднання всіх земель України в одну Соборну Незалежну Українську Державу.

З тим днем нерозривно поєдналася доля всіх українців з усіх земель. Зник галичанин, волиняк, буковинець, закарпатець, київець, полтавець, кубанець і т. д., лишився один — українець, і це була, власне, теж одна з великих перемог Листопада, хоч він сам, під напором переважаючих сил ворога, своїх здобутків утримати не зміг і залишив за собою тільки велику легенду чину і змагань.

Від того часу, від 1. Листопаду 1918, Львів бачив неодне. Він пережив 20 років окупації польської, підчас якої найбільшу в місті тюрму називано „українським університетом”, бо сиділа в ній переважно українська молодь за національну діяльність; він бачив першу московську окупацію, що принесла з собою на його площі гіпсові минументи найбільших гнобителів України, і бачив знову тюрми, напхані українцями, і масові розстріли під гуркіт автомоторів; він бачив окупацію німецьку, коли все, що мало вартість, носило напис „тільки для німців”, і підчас, якої на його, непокірного Львова площах, розстрілювано українську молодь, а прохожих затримувано під загрозою автоматів дивитися на розстріли, мовляв, для відстрашення. Цей Львів переживає тепер другу московську окупацію, підчас якої, за словами очевидців, на вулицях майже вже не чути української мови, бо на них кочують і варять собі страву сибіряки і монголи під звуки музики, що співає „Масква мая родная”. Але історія сьогодні котиться приспішеними темпами, моторові її сили діють увесь час, і те, що було легендою, буде знову дійсністю, і свято 1. Листопада, що в наших душах вяже почуття радости водночас з жалобою, стане святом єдино радости і перемоги. Бо мовив поет:

Почуйте голос і страшний
і близький —
Так мовить Бог наш: —
Знайте і мовчіть!
Збудую вам твердиню
в вічнім гарті,
Як камінь гордости,
як камінь, що на варті!

Це писав Юрій Липа, одесит, що загинув із зброєю в руках, обороняючи Галичину від Москви в 1945 р., Юрій Липа, поет-воїн, іменем якого буде колись названа одна з великих площ чи вулиць Львова.

Листопад міг би бути тільки спогадом, історичною датою, але він щось більше — він живе в наших серцях як чин початий, але ще не завершений, і розгін української національної стихії завжди гнатиме мільйони сердець і рук здійснити його знову.

С. Гординський.

„Українізація” львівського університету під большевиками

Пожальcя Боже як ці большевики виглядали, коли 1939 р. зайняли Львів. Тому здавалось не до подумання, щоб вони м о г л и зорганізувати якісь центри духової культури.

В короткий час після їх приходу появились друковані оголошення, щоб відновляти діяльність усіх урядів і установ. Дехто взяв це поважно. думав, що вони залишать у тій ділянці все по старому.

Ми могли відновити хіба наші культурно-освітні установи, як напр. „Просвіту”, „Рідну Школу”. Деякі навіть думали про те, заки довідались від авторитетних органів влади, що ці установи були гніздами контрреволюції, та заки зачались перші арештування культурно-освітних робітників.

Почали і поляки відновляти діяльність різних своїх станиць, м. і. університету, політехніки.

На університеті не було зовсім українців між викладачами. То ж, щоб воно сяк-так виглядало перед новою владою, притягнули до праці на університеті декількох молодих людей, як асистентів, мовляв, бачите, і українці у нас є...

Більш як місяць, до початку грудня 1939 р., університет працював на давний лад. Викладали польською мовою, відбувались іспити, деякі вірили, що воно так і залишиться. Ректором був знаний зі свойого протиукраїнського наставлення проф. Льонґшан.

Лиш згодом зявився присланий Народнім Комісаріятом Освіти у Києві добродій, який став переводити реорганізацію університету. Був це ще молодий віком викладач, прізвищем Марченко.

Реорганізацію зачав він з того, що став переговорювати з українськими науковцями у справі притягнення їх до роботи на університеті. Українські науковці прийняли цей факт прихильно, дехто навіть із ентузіязмом, коли б на самому початку не несподівана подія:

Між іншими запросили до ректорату на конференцію у справі співпраці знаного та високо ціненого так у краю як і за кордоним професора соціології і теорії права, д-ра Володимира Старосольського. З тих переговорів проф. Старосольський не повернувся. Так як був на тій конференції, забрали його кудись і слід пропав. Щойно пізніше прийшла про нього вістка зі Сибіру, де і помер. Факт цей — один із перших того роду — прибив усіх перш усього тому, що проф. Старосольський був дуже заслужений як знаменитий оборонець нашої молоді перед польськими судами, та широко відомий як громадський діяч (соціял-демократ), людина хрустального характеру. Боліло воно нас дуже ще й тому, що в той сам час залишилось на волі багато польських діячів, навіть міністрів у уряді Пілсудского, як напр. многократний премієр міністрів професор К. Бартель, сенатор і б. мін. проф. Ю. Макаревіч, які до кінця большевицької влади працювали на львівських високих школах. (На маргінесі згадаємо, що цього року дійшла до нас вістка, що проф. Макаревіч, поміщик і власник кількох камяниць у Львові, донині викладає на львівському університеті (мабуть по українськи), хоч усі польські професори львівського університету виїхали до Кракова і Вроцлава.

У половині грудня появився наказ нового ректора про реорганізацію університету. Нашим він досить подобався, бо де тільки можна було заступити поляка-професора українцем, там те зроблено; притягнено теж до праці на університеті деяку кількість молодих наших сил.

Зачалась праця на університеті: Прийшла вимога викладати по українськи. Деякі професори поляки застосувались, деяким дав ректор час, щоб підовчились мови. Більшість поляків одначе ту вимогу саботувала.

За деякий час скликав ректор нараду професорів і студентів у справі зміни назви університету. Один з поляків-професорів з а п р о п онував, щоб залишилась давна назва — короля Яна Казімержа. Новий ректор кинувся на нього як попарений. „Тут українська земля, і український університет”. Ухвалили одноголосно змінити назву на ім. Івана Франка.

Це були ясні моменти.

Та згодом підйом духа серед професорів і студентів став опадати. Зачались масові арештування наших студентів. На українському університеті — число українських студентів упало до кількох відсотків. Зате щораз то більше було не-українців і молоді, яка масово напливала зі сходу. Російська мова ставала розговірною, українська відсувалась у кут. Напливати теж стали радянські професори до таких дисциплін як марксизм — Ленінізм, якого наука була обовязкова для всіх, політ.-еконо-

(Докінчення на 3 стор.).

О. М.-П.

Американський генерал в штабі УГА

Французький ген. Бартельмі під час переговорів у Львові 28. 2. 1919 оцінив ситуацію на Великій Україні дуже влучно і справді близько до фактичного стану на березень місяць: осадний корпус полк. Коновальця вже залишив Київ, а Директорія керувала відступом з Тернополя, намагаючись врятувати рештки державного і військового майна, якого ще так недавно було стільки, що ніхто не міг собі дати ради.

На такий зворот у перебігу кампанії Начальна Команда УГА зареаґувала в той спосіб, що надала своїм боєвим групам глибокий дефензивний порядок — військо приправилося дорого продати ворогові кожну пядь здобутої по тяжкім бою рідної землі.

Одначе це не був конкретний вихід із ситуації. Свою думку команда зясувала урядові в своєму димісійному звіті. Команда удоводнила, що дальша війна на два фронти фактично означала б війну з усім озброєним світом.

Команда зазначила, що вона далі не перебирає на себе відповідальности за те, щоб одночасно зберегти армію і здобуту територію.

Уряд у своїй відповіді закликав Начальну Команду не залишати справу боротьби за Рідний Край, а випити гірку чашу недолі, разом з урядом, до кінця.

Тут треба ще не забути зазначити, що на правобережній Україні стала нагла потреба в нових контингентах, отже Галичина мусіла для загального добра поступитися своїми приправленими резервами.

А що було найгірше — це те, що глибоке запілля УГА, яке тепер було вже всеукраїнським, не здавало собі справи за сумну ситуацію й сліпо вірило, що УГА все зможе, все знесе і бодай стоятиме міцно на зайнятих позиціях. Адже ж говорилося, що Антанта врештою зрозуміє, що, віддавши Україну на поталу большевизмові, вона тим самим копає і собі могилу. Так наше офіційне запілля й далі продовжувало консервувати в різного роду формаціях та організаціях чималий відсоток боєздатного елементу. До повноти картини додамо, що на мораль війська не могли не вплинути такі факти, як обстріл наших тилів з далекобойних гармат та надто часті відвідини нашого запілля ворожими ескадрилями. Загалом почалася фаза, в якій мало відіграти особливу ролю загартоване в боях вояцтво, виховане на гаслах великого козацького гетьмана Богдана: „Перемога від Бога, але лицарство наше”.

* * *

До цього часу треба віднести важні, але мало кому відомі факти, а саме — щодо змін у проводі армії. Начальним Вождем був іменований ген. Греків з функціями головного команданта фронту і запілля, а дотогочасний н а ч а л ь н и й вожд ген. Омелянович-Павленко та його начальник штабу ген. Курманович залишені в команді армії. Нам невідомо, чому саме дослідники цієї кампанії старанно оминають цей факт.

Представляючи нового вождя в команді армії, д-р Петрушевич (на той час голова Національної Ради) пояснював ці зміни великою перевтомою чільних осіб армії, але фактично йшлося про дещо інше, а саме — за новий політичний курс ЗОУНР...

У цю сумну хвилину у війську пронеслася л а с т і в к о ю вістка, що Рада Амбасадорів делегує до армії американського генерала. Побачення Нач. Команди УГА з американським представником сталося на цей раз в районі III. корпусу (в невеликому селі в напрямку Самбір-Хирів), присутнім був новий командир III. корпусу полк. Кравс.

Дуже скромне було наше прийняття американського генерала, від цілої постаті якого віяло стажем і досвідом. Всі ми, що були навкола нього — були на років 15-20 молодші. Поміж нами він виглядав як батько, таким було й його поводження з нами — миле, сердечне, просте. Ми як діти задивлялися до його глибоких сірих очей і шукали в них хоч іскру надії — хотіли пересвідчитись у тім, що нарешті й для нас знайдеться місце на земній кулі. Адже ж всі ми пребули війну та два роки були вже в безперервних боях за свою Батьківщину.

Генерал зрозумів нас, відчув наші болі і в теплих сердечних висловах вітав нас, з пошаною ставився до нашої справи і просив вірити, що правда рано чи пізно переможе...

По скінченні наради і відїзді генерала, ми довго дивилися вслід йому і розїхались до своїх службових місць, о к р и л е н і певними надіями.

(За „У. Вістями”).

Ігор Кий.

НА СОВЄТСЬКІЙ БУКОВИНІ

Москалі в містах і селах — укранці в лісах і горах.

(З оповідань очевидця-втікача).

Прага, 25 жовтня.

Не минає ні одного тижня, щоби через чеську землю на Захід не переїздили „на чорно" утікачі з українських земель.

Люди, які вже 3 роки жили і працювали під совєтською владою і мали нагоду ту владу пізнати, покидають рідню та вступають до УПА або утікають у світ за очі.

Авторові цего допису доводиться досить часто зустрічати та говорити з цими утікачами. Для характеристики подій на українських землях подаю одну таку розмову з був. учителем III-ої середньої школи з українською мовою навчання, в Чернівцях, Петром Ф.

Він оповідає:

Під час війни він мусів служити в румунській армії. Як Румунія в серпні 1944 р. скапітулювала, то совєтська команда негайно зажадала видачі всіх буковинців і бесарабів. Москалі тоді нишпорили за нашими людьми в усіх закутках, але вже тоді багато наших зголосилося до УПА.

Оповідача і других москалі інтернували у Соколі коло Яс. Перевірили чи нема між ними націоналістів і „воєнних злочинців". Потримали 2 місяці за колючим дротом а потім пустили.

Будучи учителем — оповідає він — я зголосився до праці по моєму фаху. Совєтський „відділ освіти" при обласнім виконавчім комітеті в Чернівцях, післав мене на 3-місячні курси до Станиславова. Там нам від рана до вечора викладали „короткий курс історії всесоюзної комуністичної партії", „про велику жовтневу революцію, „про великий руський народ", про вождів світового пролетаріяту, Леніна і Сталіна".

Викладачами були українці з Наддніпрянщини. Викладали поукраїнськи. Але в приватних розмовах між собою та з курсантами уживали засадничо лише московської мови. Саме уживання української мови в приватнім житті (між інтелігентами) уважається контрареволюцією.

По закінченні курсів відбувся іспит. Всі курсанти мусіли докладно знати коли і де родилися Ленін і Сталін, коли й що вони сказали і написали про світову революцію. На загальне приготування з інших предметів не зверталося великої уваги.

Мене назначили учителем III. середньої школи у Чернівцях, при вул. Гакмана, тепер Лермонтова.

Я діставав 350 рублів місячно. Це така мізерна сума, що як би брат не привозив з села харчів і дров, то з самою місячною платнею не вижив би й тижня. Всі випродують або міняють останки одежі за харчі.

У Чернівецьких школах, українських дітей мало. Багато їх вимерло з голоду і від заразливих недуг.

У школі де я учив, було 212 учеників. З того 119 українців, 47 румунів, 25 поляків а решта жиди і німці.

Для москалів, монголів, татарів і білорусинів, яких тепер у буковинських містах дуже багато, відкриваються нові школи з московською мовою навчання.

У Чернівцях з передмістями було на початку шкільного року 1947-1948 6 середніш шкіл з українською мовою навчання а 4 з московською.

У Вижниці, Кіцмані, Сторожинці, Новоселиці і Черці є крім української школи, також і московська. В українських школах є обовязкове вивчування московської мови, історії і літератури. Але в московських школах Буковини української мови не учать.

При вступних іспитах навіть, наприклад, до акушерської школи, мусить ученик вміти московську мову, історію і літературу.

Ученики мусять бути членами піонерських гуртків а у вищих клясах парторги приготовляють молодіж для вступу до комсомолу.

Їх учать висміватися з релігії, з старих народніх звичаїв і заохочують до донощицтва.

У московських школах видають ученикам сніданки, роздають безплатно одяг, білизну і шкільні прибори. За те в українських школах брак крейди, зошитів і палива. Між дітьми поширені туберкульоза і скірні недуги.

Одного разу весною ц. р., обговорюючи під час години української літератури, в 5-ій клясі, творчість Ольги Кобилянської, я сказав що в її творах слідний значний вплив західно-европейських письменників, на яких взорувався також й Франко т. ін.

Присутний парторг доніс про цей мій вислів міському відділові освіти а той мене чотири дні пізніше „зняв з роботи".

Повідомляючи мене про моє суспендування, шкільний інспектор Клопчкін сказав, що „рядянський учитель мусить невпинно шукати за звязками, які мали українські письменники з літературою великого русского народу, а не пропагувати ухили на захід". Я стояв перед „товаришем інспектором" з дійсно отвореним ротом і не вмів би до сьогодні знайти відповіди на такі „причини і наслідки".

Потім я ціле літо перебував на селі у брата. Урожай цего року був добрий, і на селі є достаток поживи, але тяжко дістати соли, нафти, цукру, лікарства, скіри на обув, цвяхів і т.д.

Вже 3 рази відбувалася бранка до червоної армії. Хлопці, яких забрали до війська, взагалі не пишуть і не приходять на відпустку. Ніхто не знає де вони є.

У Карпатах діють українські і румунські повстанці. Румунські називаються „sumane negre — чорні сардаки" і „Fratia de cruce — побратими", а українські належать до УПА.

Україна по обох боках Черемоша, на гору від Вижниці-Кут і Косова є цілком в руках Української Повстанської Армії.

Я від 1946 дуже слабую на очі, тому не зголосився до УПА, але й дома витримати не міг, бо чи скорше чи пізніше й по мене було би приїхало чорне авто НКВД".

СУМНИЙ ВИГЛЯД!—Це картина з теперішньої Німеччини, яка представляє вулицю одного з міст, які були сильно бомбардовані. Тих двоє дітей, це брат і сестра, що спішать до школи.

С. Мусійчук.

ПОВСТАНЦІ ЛИСТОПАДА

Нехай вас звуть „бандитами",
„Опришки", „волокити".
Нехай вас висміюють,
Мучать, бють, карають.
Та ви несіть у світ
Січовий заповіт,
Стрільців недавню славу
І стяг Їх воздвигуйть!

Ідіть же, Борці У. П. А.,
Хоч вас мала лиш група,
Вас чує Україна,
Що хоче вільно жить.
Творіть борців загони,
За вами мільйони,
За вами піде сила.
Пропадуть вороги.

Степан Лисак.

ЕМІГРАНТСЬКА СВІТЛИНА

З датою травня 1921 року тільки одна в мене заховалася світлина з побуту УГА в Чехословаччині. Вона зарамована над моїм столом на вічний спомин...

На память тим, що прийдуть по нас.

На ній півсотні стрільців з частини генерала Кравса.

Мала горстка тих вояків, що недавно тому на рідних землях, у кровавій Заграві падали ранені лицем до землі й знову вставали на ноги „готов", бились проти всіх і своїми чинами творили так — величну славу своєї Батьківщини.

Де-котрих друзів по зброї я ще й досі ношу в добрій памяті.

Тих інших — два ряди в заді, хоч, як хоч морочу голову та ніяк не можу пригадати їхні славні прізвища.

Довгі літа — є їх уже сім-на[illegible] — загладили память, і так вони — мої друзі — остали мені на моїй світлині тільки вояками без імен.

Однак я їх добре знаю... Чи ж можна забути? Старіючі стрілецькі обличчя, хрищені святим вогнем, я пізнав би на гони здалека, хоч від тої пори, що нас світлено — сивина покрила чуприни...

При першій стрічі з радости стиснув би їм руки, глянув до віч та й щиро промовив: „Це ти, Петре! Іване, Михайле!? Чи памятаєте?' Забули, як я?...

І здається, що я вже їх не побачу...

Пропали десь у широкім світі...

З нашого минулого тільки нам світлина остала.

І не раз я ходжу, блукаю по рушній столиці — думаю про них — очима слідкую по людях. Між тисячами людей великого міста я не стрінув ні одного колишнього друга з моєї світлини. Не має їх тут...

Стрілецька братія вже давно заміняла сірі однострої за будні робітничі блюзи й розпорошилася по цілім світі... Частина їх виїхала до різних держав і — ген за океан... інші орють і сіють на рідних землях, а останні залишилися на перших постоях у холодній чужині...

Розкинені по усіх закутинах — забуті своїми...

Та тяжко боряться зі злиднями буднів...

Під тягаром еміграитського життя — вони фізично марніють, тільки спогад про минуле сталить їхню віру у краще майбутнє.

Живуть, забуті, на чужині й умірають...

О! Скільки ми вже їх поховали!...

Лишень з моєї світлини відійшло їх вісім — на вічний супочинок... Між ними й наш командант — майор Дичка Іван.

І де б ви не прийшли, всюди знайдете — на чужих цвинтарях, хоч одну стрілецьку могилу. Спять вічний сон у далекій чужині... І ніхто їх не згадає, не помолиться... Тільки їхні діти — чужинецьких матерей якщо вони не відродяться — будуть споминати на Тих могилах, що їхні батьки були колись — воїнами Української Нації!

Нехай вам, друзі мої, — чужа земля буде легка!

А тим стрільцям, що ще живуть десь у Батьківщині й на чужині, що зі мною вірили й вірять, тим шлю палкий привіт!

Еміґрантська світлина... Вона живим споминою до мене промовляє: Про вас Друзі... Де ви?

Відгукніться!...

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

„Українізація" львівського університету під большевиками

(Докінчення зі стор. 2-гої)

мія, історія, колгоспне право і т. п.

Між молоддю завелось жахливе донощицтво. Студенти інших націй повели масову акцію, щоб позбутись рештки українців-студентів.

Професори залякані. Перший раз стрінулись з такою інституцією як студентські мітінги, де прилюдно обговорювалась педагогічна і громадська праця професорів. Деякі професори почули, що земля горить їм під ногами і зашились у вовчі ями.

Спровола стали ми розуміти шляхи, методи і мету „українізації". Цілком нам розяснилась справа, коли дехто з наших професорів побув у Києві і побачив відносини на тому університеті.

Там усе говорило по російськи, виклади майже всі відбувались у російській мові.

Не було навіть кого спитати, чому воно так. Ті професори, які ще залишились вірними свойому, боялись навіть заговорити до галичан. Усюди шпиг, донощик, стіни вуха мають...

Лиш одна людина найшлась на київському університеті, що сказала нам правду. Це наш розкуркулений дядько, що примістився на роботі прибиральника на університеті.

— Рік, два то і у вас так буде. За Скрипника то у Києві навіть трамваї по українськи скрипіли, а тепер бачите он що. Не радійте своєю Україною у Львові, їй скоро кінець буде.

Воно дійсно до того йшло скорим ходом, хоч зовсім не були в тому винуваті ті, що українізували університет.

Українізацію львівського університету переводили дві особи: ректор Марченко і проректор проф. Кирило Студинський, знаний радянофіл, член Української Академії Наук у Києві.

Марченко був український патріот. Хоч він маскував це, то все ж таки те відчувалось у кожному його почині. Доказ свойого українського патріотизму дав залишаючись підчас відступу большевиків. Мав згинути з рук німців при ліквідації українських патріотів у Києві 1941 чи 1942 р. Мабуть його робота була дуже сіллю в оці ворогів, бо на початку 1941 р. його відкликано до Києва, а ректором став присланий із Києва проф. Биченко. Цей теж показався українським патріотом, постигла його теж доля першого ректора.

Друга людина, якому завдячував університет українізаційний курс — це акад. Студинський. Зразу ентузіяст співпраці з большевиками. Вірив мабуть, що вони змінились від часу революції, вразумились. Завдяки своїм впливам у Сталіна і Хрущова вирятував багато наших людей від тюрми, а то і смерти. Сотки наших людей завдячує йому багато. Мабуть дуже розчарувався до большевиків, бо тільки насильно дав себе забрати на схід, коли большевики відступали в червні 1941 році зі Львова.

Питання, чому большевики послугувались у своїй „українізаційній" акції українськими патріотами, та чи вони знали ,що ці люди є патріотами?

Безсумніву так. Вони знали, що Марченко і Студинський працюють для укранської справи. Наразі лунало гасло про „возединення українського народу, про вицвіт української культури, про сонце свободи". Отже наразі могли і українські патріоти переводити українізацію. Це навіть було для них корисне. Вони знали, що в той спосіб зеднають всі українські наукові сили, дадуть їм змогу виявити свій український патріотизм, щоб відтак їх як націоналістів і ворогів народу зліквідувати. Стара випробована метода — провокація.

Наші собі що раз то більше здавали з того справу. Знали, що переживають уже свої останні хвилини праці на університеті. Атмосфера ставала чим раз душніша, кожний чув за своїми плечима тінь.

Війна німецько-совєтська перешкодила. На декілька днів перед приходом німців професори і студенти партійці стали ходити з крісами по університетському будинку. Одного дня була там якась таємнича стрілянина, жертвою якої впало двох партійних. Мабуть надто зукраїнізувались у Львові — так ми додумувались.

У всякому разі наші професори і студенти більше не показувалися на університет і ховались до приходу німців.

Українізаційна комедія на львівському університеті закінчувалась скорим темпом і була б певно закінчилась трагічно, коли б не несподіваний оборот подій.

На львівській політехніці тої фарси не грали. Там прийшла русифікація зразу, безпосередно за польщиною.

Б.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

ЛІСТА ч. 8.

Відділ:		Жертва:
	Олександер Івашко	$ 5.00
	George Mychuda	5.00
	Іван Шалко	5.00
	Марія Волічинська	2.00
	Лука Кіш	2.00
	George Kowpak	2.00
	Михайло Макар	2.00
	Петро Макар	2.00
	Андрій Макаровський	2.00
	Роман Стахура	2.00
	Михайло Залінський	2.00
	Василина Шевчук	1.00
	М. Ковалюк	1.00
	Василь Бугель	1.00
7	Дмитро Капітула	2.00
8	Іван Спяк	2.00
10	Рубас Григорій	2.00
10	Стеранчак Йосиф	2.00
10	Іван Мадзік	2.00
13	Ілія Савюк	1.00
18	Ковальчук Теодор	2.00
18	Йосиф Ванцяк	2.00
22	Михайло Козак	2.00
30	Іван Величка	2.00
35	Михайло Гавриленко	2.00
40	Йосиф Вітковський	2.00
41	Мих. Степанік	5.00
45	Андрій Лесюк	2.00
45	Матвій Качмарчик	2.00
45	Петро Козачишин	2.00
45	Микола Ю. Сеник	2.00
50	Іван Кульчицький	2.00
52	Дмитро Хрупалик	5.00
52	М. Павлівський	2.00
52	Ягодзінський Яків	2.00
56	Панько Вітенко	2.00
57	Микола Заблоцький	2.00
58	Ben Miller Topolnitzky	2.00
58	К. Кохнюк	1.00
65	Андрій Смит	5.00
66	Антін Стельма	5.00
66	Іван Лазорчик	2.00
66	Якін Цомпель	2.00
66	Леон Фединяк	2.00
66	Кирило Верескля	2.00
67	Іван Патуляк	2.00
73	Михайло Шаран	3.00
86	Василь Хміль	2.00
86	Григорій Костик	2.00
86	Григорій Сайкевич	2.00
86	Павло Саламаха	2.00
86	Гнат Захарійчук	2.00
86	Шийка Олекса	2.00
91	Василь Рудавський	3.00
98	Сефан Гевчук	2.00
99	Павло Бонк	2.00
102	Теодор Бобечко	2.00
102	Йосиф Угрин	2.00
106	Іван Мариняк	3.00
127	Іван Ґах	2.00
132	Michael Wallace	3.00
133	Іван Андрійчин	2.00
142	Роман Слободян	5.00
142	Петро Остапчук	3.00
142	Андрій Поливчак	2.00
142	Гаврило Вілінський	2.00
142	Йосиф Горінь	2.00
142	Іван Ґавловський	1.00
145	Микола Олійник	3.00
146	Андрій Ґадовський	3.00
146	Теодор Солодкий	2.00
158	Корнова Іван	4.00
164	Петро Ґелетій	2.00
164	Микола Возняк	2.00
170	С. Безушко	2.00
174	Андрій Савран	2.00
176	Петро Коцоловський	2.00
178	Юрій Датків	2.00
179	Криса Григорій	2.00
179	Ґардигайло Мих.	2.00
179	Паращак Михайло	2.00
179	Стефан Гортич	2.00
181	Йосиф Ходоровський	5.00
181	Михайло Кльован	2.00
181	Стефан Шивчук	2.00
187	Микола Гінько	5.00
204	Микола Гаврилко	2.00
204	Микола Мороз	2.00
204	Константин Миронюк	2.00
206	Андрій Галас	5.00
206	Михайло Фірман	2.00
206	Йосиф Кава	2.00
211	Марко Каралюс	1.00
219	Андрій Шум	2.00
232	Василь Сенько	2.00
238	Чопик Стефан	2.00
241	Стефан Бардачевський	2.00
241	Михайло Червінський	2.00
241	Григорій Стрик	2.00
245	Семен Канука	2.00
247	Михайло Заячківський	2.00
253	Дамян Харко	2.00
253	Петро Павлів	2.00
254	Михайло Волк	2.00
259	George Mitio	2.00
259	Михайло Шкараба	2.00
266	Антін Ґарбузинський	2.00
266	Михайло Ковальчук	1.00
270	Ксеня Сай	3.00
270	Михайло Баран	3.00
270	Микола Заяць	2.00
270	Стефан Ґріца	2.00
270	Микола Пігура	2.00
270	Андрій Корнило	2.00
270	Іван Мнць	2.00
275	Володимир Юрків	2.00
279	Микола Оленчук	3.00
279	Левицький Онуфрій	1.00
288	Катерина Ганусич	2.00
292	Форись Іван	5.00
292	Андрусевич Ілько	5.00
292	Кізел Петро	5.00
292	Войтович Павло	4.00
292	Дзядик Іван	3.00
292	Свантко Андрій	2.00
292	Лавринець Микола	2.00
292	Маланяк Михайло	2.00
292	Столяр Іван	2.00
292	Попович Михайло	2.00
292	Кахній Михайло	2.00
292	Федик Петро	2.00
292	Качмар Катерина	2.00
292	Мех Анастазія	2.00
292	Новак Юрій	2.00
292	Черевешко Олекса	2.00
292	Дулька Стефан	2.00
292	Череба Яким	2.00
292	Маланяк Григорій	2.00
292	Дунаєвський Петро	2.00
292	Теодор Ониськів	1.87
292	Запотічний Дмитро	1.00
294	Левків Василь	1.00
305	Микола Максимчук	2.00
309	Тов. Український Клюб	10.00
309	Олександер Варян	2.00
325	Еміліян Біленький	2.00
333	Іван Боберський	2.00
334	Микола Каєк	2.00
334	Стефан Морозович	2.00
336	Микола Белос	2.00
347	Филип Халов	2.00
350	Ілько Михайлишин	5.00
350	Василь Карий	2.00
350	Василь Блащук	2.00
351	М. Гупайло	2.00
357	Андрій Возний	2.00
361	Олександер Прокопів	3.00
361	Василь Ґерич	3.00
361	Іван Матіїв	2.00
361	Семен Пухир	2.00
367	Петро Псюк	3.00
367	Тита Коломиєць	2.00
370	Микола Хабінець	2.00
378	Бончук Микола	2.00
383	Теодор Голубенний	2.00
393	Іван Дубик	2.00
432	Йосиф Рімець	2.00
432	П. Тимчук	2.00
473	Володимир Купанець	2.00
476	Павло Маряк	2.00
477	Ілько Лисогір	2.00

СПРОСТОВАННЯ

В лісті ч. 6 проголошено: від. 53. Іван Шпікула, а має бути: від. 53 Іван Пащула.

ПОМЕР УКРАЇНЕЦЬ, ЩО ПРОЖИВ 103 РОКИ

В пятницю 24 жовтня упокоївся в Супіріор, Віс., найстарший мешканець міста, **Вась (Василь) Варицьо,** років 103. Покійний походив з Галичини, бойківщини. За молодих літ працював він в лісах. Від 1897 р. проживав в Супіріор в біднішій частині міста (Савт Супіріор) між чужими, головно поляками. Похоронено його в понеділок 27 жовтня. Не оставив небіщик жадної родини. Про нього довідався місцевий проф. Галич.

ЖЕРТВИ НА ДОПОМОГОВУ АКЦІЮ ЗУАДКОМІТЕТУ

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СКИТАЛЬНИКІВ.

з нагоди „Українського Дня" у Филаделфії.

Адм. „Свободи", Джерзі Сити, Н. Дж. $250.00

Організації в Филаделфії:

Тов. Укр. Амер. Горожан, 847 Н. Френклин ул. 250.00
Тов. Укр. Амер. Горожанок, від. 41 СУА, при Фреклін 200.00
Прогресивний У. Американський Гор. Клюб 100.00
Ліґа Укр. Амер. Горожан при 23 і Бравн ул. 100.00
Клюб Укр. Амер. Горожан, **Бріджпорт, Па.** 100.00

Українські бізнесмени в Филаделфії:

Франко Ґрендей 250.00
Микола Самбір 200.00
Михайло Смайлі 200.00
Родина Т. Томашевських 200.00
Роман Карбівник 200.00
І. і Мих. Дубас 100.00
Петро Протасевич 100.00
Ігнатій Хромчак 100.00
Михайло Дармограй 100.00

Збіркою між бізнесменами занімається дуже активно комітет: Мих. Дубас, Мих. Вишиванюк, Р. Карбівник, д-р Е. Гарасим. — Дальші жертви слати до:

**UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.,
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa., U. S. A.**

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Спалили морґедж.

В неділю дня 19. жовтня відбулося у нас торжество спалення морґеджу дому відділів У. Н. Союзу в приявности головного касієра, п. Романа Слободяна. Союзовий Дім був переповнений союзовцями з різних сторін, які прийшли побачити небувале в нас досі підприємство.

Український Хор м. Шікаґа під управою п. Семена Чуби зачав торжество відспіванням американського й українського гимнів, а відтак відспівав низку українських народних пісень. На адресу хору годиться сказати, що можна лише дивуватися, як в часі занепаду української пісні в нашому місті зміг його диріґент, п. Семен Чуба, підібрати таку силу добрих голосів, зокрема тенорів й басів. Силу тих голсів можна було зауважити особливо в пісні „Під горою-гора".

Предсідник дому, головний радний У. Н. Союзу, п. Тарас Шпікула, в своїм вступнім слові переповів коротку історію дому, а відтак по черзі рекордовий секретар, п. Михайло Баран, та фінансовий секретар, п. Дмитро Дякун, здали короткий звіт з народної та фінансової праці Дому. Зі звіту довідалися присутні, що Корпорація Дому купила дім тому 5 років маючи до диспозиції 1,400 долярів. Нині вартість дому виносить 25,000 долярів.

В концертовій програмі хору взяли участь власні сили, а саме Ірена Баран, фортепіянове сольо, Тарас Шпікула мол., скрипкове сольо та Степанія Команишин сольо-спів.

Головною точкою програми була одногодинна промова п. Романа Слободяна. У цьому часі пішли морґеджові папери з димом. У своїй промові шановний бесідник зачепив три справи, а саме, льокальні шікаґовські, чисто союзові й загально народні. Щодо шікаґовських, то він сказв правду, що велика шікаґовська громада, чи не найбільша в Америці, стоїть позаду зі своїм народним домом. Вона має найкращу в Америці українську католицьку церкву, дуже гарну й велику православну, вона влаштувала першу в історії українців Світову Українську Виставу, а недавно тому зготовила велике підприємство в присутности артиста Івана Годяка з Голивуд, з чого прийшло 10 тисяч долярів на скитальців. Та проте вона не має свого великого народного дому, який гуртував би всіх українців некомуністів та який був би символом сили і свідомости громади та відповідав би повазі цеї великої громади.

Щодо союзових справ шановний бесідник згадав в першу чергу про кампанію для збільшення У. Н. Союзу до 50 тисяч членів.

Пригадав відділам їхні квоти та ствердив, що досі в тій кампанії осягнено. Вкоротці переказав досягнення У. Н. Союзу як української запомогової організації, згадав про численні видання з обсягу української історії й літератури та ствердив, що на черзі є видання дальших праць. Все це може робити У. Н. Союз лише тоді, коли він зростає в членстві. Тому треба доложити всіх сил, щоб У. Н. Союз постійно зростав. Шікаґовська громада, яка колись була першою в силі членства, стоїть тепер на другому місці. Вона може знова заняти перше, коли відділи виконають в цій кампанії свої квоти.

Зі загально-народних справ п. Слободян згадав за праці Українського Конгресового і Допомогового Комітетів. Зокрема згадав за акцію Конгресового Комітету в справі У. П. А., якої частини зачали переходити до американської зони в Німеччині. Теж говорив про Українську Панамериканську Конференцію, яка має відбутись та про висилку п. Романа Смука, адвоката з Шікаґо, до Німеччини як делеґата Злученого Українського Допомогового Комітету. Згадав ще й про Український День в користь скитальців у Филаделфії.

Промова головного касієра була вичерпною відповіддю на всі ті питання, які могли наші люди мати щодо цього, що робиться тепер в Америці у справі допомоги визвольним змаганням України. Промова була довга, але незмучила людей. Шановний бесідник зумів держати слухачів в напруженні, даючи короткі приклади з праці різних наших громад в Америці чи переплітаючи промову різними жартами, чим давав слухачам нагоду трохи насміятись.

На тему будови великого Народного Дому в Шікаґо говорив підписаний.. Він ствердив, що в Шікаґо є люди до праці, які вміють орудувати народним добром, не закопають його до землі ані не розтратять, а зуміють при допомозі громадянства двигнути такий Народний Дім, який стане найкращим в Америці.

Збірка на будову цього дому принесла 650 долярв.

Степан Куропась.

ПРОКЛЯМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ У ФИЛАДЕЛФІЇ

По середині бачимо Бернарда Самуела, мейора міста Филаделфії, який держить у руках проклямацію, яку відчитав у присутности української делеґації та представників міста і преси. Зліва від нього є д-р Володимир Ґалан, а зправа майор Михайло Дармограй.

Приїзд адв. Романа І. Смука

(Надіслане з Европи).

Три тижні тому приїхав до американської зони Німеччини адв. Роман І. Смук, представник **Злученого Українського Американського Допомогового Комітету** та **Українського Допомогового Канадійського Фонду.**

Дорогий нам гість має завдання репрезентувати наших заокеанських братів серед нас та посилити справу допомоги українській еміґрації в трьох західних окупаційних зонах Німеччини і в Австрії, зокрема справу переселення її на постійний побут у нових країнах, та леґальної оборони скитальців. Адв. Смукові вже удалося заключити договір з **І. Р. О. в Женеві,** на основі якого Злучений Український Американський Допомоговий Комітет і Український Канадійський Допомоговий Фонд дістали офіційне право заступати інтереси української еміґрації в Німеччині і Австрії перед І. Р. О., всіми іншими міжнародними організаціями та американськими, англійськими і французькими окупаційними урядами.

Адв. Роман Смук працюватиме в тісній співпраці з ЦПУЕ.

Обовязком всіх суспільно-громадських установ та українців взагалі є допомогти йому у виконанні цих важних і важких завдань.

У звязку з цим українська еміґрація посилить свою гармонійну працю, виявить ще більше дисципліни і жертвености, щоби полегшити представникові наших заокеанських братів спокійно полагоджувати наші справи.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

ПОШУКУВАННЯ

АННА ГУЛЕЙ (з дому КРІЛЬ) пошукує свого вуйка
ДМИТРА МАЗУРА
(по мамі БОДНАР)
з села Базар, повіт Чортків, Галичина, або **односельчан.** До Америки виїхав десь коло 1912 року, має близько 54 роки. Замешкав десь коло Ню Йорку. Писати:
**WASYL ANNA HULEY
6015½ E. Olympic Blvd.
Los Angeles 22, California.**

ДІРІҐЕНТ церковного і світського хору, співак і учитель музики, молодий (30), самотний скиталець у франц. зоні, цею дорогою пошукує праці в укр. громаді в Америці або в Канаді. (Походить із Поділля).

ДІРІҐЕНТ - співак і культ.-освітний працівник, у 40-их літах, жонатий але бездітний, тепер в амер. зоні в Німеччині, пошукує відповідного заняття в Америці або в Канаді. (Походить із Бережанщини).

Оба ці діріґенти мають великий досвід і готові до будьякої праці. Близші відомости про них подасть М. О. Гайворонський. Просимо звертатися на адресу:
**M. O. HAYVORONSKY
66-20 — 108 St., Forest Hills, N. Y.**

ШУКАЮ КОГО НЕБУДЬ з села Скоморох, повіт Бучач, що живе в Америці і виїхав до Америки ще перед 1913 роком. Пишіть на таку мою адресу:
**FESKIW DMYTRO, No. 4145,
S. F. P. 80 Co., Camp 48,
Kapuskasing, Ont.
Canada.**

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 30. жовтня 1947 р. померла в 69. роіц життя
ЮЛІЯ БАНІТ,
довголітна членицця відділу 322 У. Н. Союзу в Нюарк, Н. Дж.

Покійна походила зі села Тирія Сольна, повіт Сянік. Полишила чоловіка Дмитра та сина Василя і доньку Розалію.

Похорон відбудеться в понеділок, 3. листопада, в год. 8:30 рано, з похоронного заведення М. Литвина до укр. кат. церкви і на цвинтар. — В. Їй П.!

Й. Карач, секр.

Дня 24. жовтня 1947 р. помер у 82. роціі життя
ІЛЛЯ ПУКАЧ,
довголітний член Тов. ім. Івана Франка, від. 334 У. Н. Союзу в Клівленд, О. Покійний походив зо села Білич Горішний, повіт Старий Самбір, Галичина. Полишив у смутку жену Розалію і двох синів, дочку і три внуки.

Похорон відбувся в понеділок, 27. жовтня з української прав. церкви. — В. Й. П.!

С. Морозович, секр.

ВІСТІ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
65 DE LONG BLDG., 13th and CHESTNUT STS., PHILA., 7, PA.
Mailing Address: Telephone: Pennypacker 5-5367
P. O. BOX 1661. PHIALADELPHIA 5, PA.

Кров'ю серця і молитвою душі.

Справді, кров'ю серця пишуть українські скитальники про своє безмірне горе в минулому і сучасності та найщирішою молитвою душі складають дяку за надіслану їм допомогу. Тільки той, хто має сильні нерви може читати всі ці листи, що їх надсилають наші брати з европейської долини сліз і горя до ЗУАДКомітету. Всі терпіння пекла і все зло нашої страшної доби пробивається в цих листах, в яких пишеться про переживання, але рівночасно всіми найблагороднішими п о ч у в аннями, найщирішими молитвами і найглибшою вірою в людей і в життя віє з листів подяки за надіслану допомогу. Справді, кров'ю серця і молитвою душі.

Перед нами „гори" листів і в кожному з них ви, наче в чистому дзеркалі можете побачити його автора. Старі і діти, хворі, каліки і здорові ще, хоча й до краю виснажені, робітники, високі церковні достойники, інтелігенти, жінки і чоловіки, всіх подиблете в листах. І всі вони кров'ю свого серця описують своє горе та молитвою душі складають подяку за допомогу. Кілька прикладів переконає вас про безодню людського горя та про вершок людської радости. Радости, що її в горю справляє вашим знедоленим братам в Европі ваша скромна допомога.

В збірному листі з одної лікарні для туберкольозників в Австрії пишуть один відомий публіцист і письменник, один старшина Січових Стрільців та учасник визвольних змагань [illegible] першої війни та ще цілий гурт Михайлів, Іванів і т. д., що не подають свого точнішого означення. Але всі вони зведені до одної категорії важкою хворобою, „самотні, забуті в своїх болях і терпіннях, з гірким почуттям в душі, що нещадний ворог ограбив їх навіть з права навіки спочити в своїй рідній землі" — пишуть вони в листі. Дальше читаємо: „...втративши своє здоров'я чи то в збройних змаганнях з жорстоким ворогом, чи то по його страшних тюрмах і концентраційних таборах, чи врешті у постійній поневірці та злиднях скитальчої вегетації, догоряємо оце в чужих лікарнях, коротаючи свої печальні дні. Тільки врядигоди якийсь випадок приносить нам ясніші хвилини у вщерть сповнених чорної безнадії днях... Одною з таких насправді ясних хвилин для українських пацієнтів туберкольозної ДіПі-санаторії був день 25-го серпня. Того ж саме дня наспіли для них КАРЕ-пакети від Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. На нас тоді зглядались і нам заздрили всі інші, а ми справді були горді зі своїх заморських братів. Усі раділи, мов діти й неодин в цей день про свою важку хворобу забув. Хай доля сторицею платить Вам за Ваші жертви, а Ваші труди хай благословить для добра і слави нашої знедоленої Батьківщини..." Під листом підписи і теж за одного, якого пакунок вже не застав в лікарні; він умер, не діждавшись навіть цеї ясної хвилини, яку його друзям справили пакунки з ЗУАДКомітету.

В іншому листі, писаному теж в лікарні в Нагольд, і написаному дуже невправною „рукою", читаємо: „Велика радість мене свогодні зустріла: я одержав від Вас пакунок КАРЕ. І тут складаю вам велику подяку за Ваше щире серце. Та не будьте мені противні за моє погане письмо, бо раніше я мав дві руки, а тепер уже не тільки рук, але навіть пальця не маю..."

„Між сотками листів подибуємо листи від відомих колись визначних громадських діячів, від православного єпископа, від робітників, селян, від усіх, кого так страшно покривдила доля та до кого вже дійшла скромна допомога ЗУАДКомітету. Один православний єпископ, пересилаючи свою фотографію, пише:

„...прохаю Вас прийняти мою найсердечнішу подяку за постійну допомогу, яку Ви мені надсилаєте. Я не знаю, що станеться з нами всіми в найближчій майбутності, але ми віримо в Бога та в добрих людей. Не забувайте про нас".

Одна жінка-робітниця з Інголштадт, з Німеччини, пише: „В місяці серпні я одержала від Вас харчовий пакунок, за який разом з діточками та хворим мужом складаємо Вам найщирішу подяку. За всіх жертводавців, що причинилися до цеї допомоги, ми всі молимо Бога, щоб дав їм щастя і здоров'я та стократно нагородив їх ласкаве серце. Мати Божа не опустить нас та вислухає наші мольби..."

Інша жінка і мати пише з Німеччини: „Ми дуже-дуже вдячні Вам за надіслану харчову допомогу. Вона прийшла якраз тоді, як моїй старій матері вже ноги з голоду попухли. Які ми щасливі, що Ви про нас не забули, що десь там далеко за морем є добрі люди, що мають щире серце. Тепер ми вже не будемо почуватися так самотніми і опущеними..."

Один католицький священик пише з лікарні в Австрії: „Тому тиждень одержав від Вас харчовий пакунок. Ви не уявляєте, що це значить одержати пакунок в нашому положенні. З тієї втіхи я плакав, як дитина. Не знаю, як Вам за це дякувати, але Ви врятували мене..."

Таких і подібних листів не перечислити. Кожний, хто їх пише, вкладає в них свою душу, пише справді кров'ю свого серця про свою недолю та молитвою душі дякує за надіслану допомогу.

Досі ЗУАДКомітет вислав на допомогу скитальникам самих тільки пакунків КАРЕ на загальну суму 15,586,00 долярів (по день 30. вересня б. р.) Від американських українців та їх дальшої жертвенности залежить, чи і в якій мірі можна буде цю допомогу продовжувати. А сьогодні вона потрібна більше, ніж коли. Про це свідчать ці тисячі листів, писані кров'ю серця та молитвою душі.

ТРАГЕДІЯ СКИТАЛЬНИКІВ

Друзі-скитальники виправляють в останню дорогу Галину і Остапа Стрільчиків. Галина вмерла зі скитальчої нужди, а Остап не пережив втрати свого вірного друга і наложив на себе руку. Допомога американських українців була б могла цих нещасних врятувати.

Допоможіть! Рятуйте!

З. У. А. Д. Комітет в боротьбі за життя 250,000 Українських Скитальників

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ!

Дня 25. вересня 1945 року Президентська Воєнна Допомогова Контрольна Рада дала американським українцям можність перебрати історичне завдання: „допомагати українським жертвам війни та їх добродійним інституціям поза межами Совєтського Союзу і в тих країнах, де українці не мають громадянських прав". Проте, протягом цілих двох років треба було вести боротьбу, щоби дістати дозвіл на працю між нашими скитальниками в окупованих країнах.

Наші заходи та дворічна, безперервна праця американських українців, виявлена Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом, дали нам повну перемогу та повне міжнародне признання. Від імені американських українців Злучений Український Американський Допомоговий Комітет підписав перший міжнародний договір, який признає нам **ще більші права, але теж накладає на нас ще більші обов'язки.**

Від тепер Ваш Допомоговий Комітет не тільки має нести матеріяльну допомогу скитальникам, але і „бути **дорадчим тілом військової команди та Міжнародної Організації для Скитальників (ІРО) в усіх справах, які відносяться до добробуту та переселення українських скитальників".** Дальше договір з ІРО передбачує добродійну програму в користь наших переселенців, яка вимагатиме суми щонайменше 250,000 долярів в грошах та великих припасів одягу, взуття і харчів.

Ця добродійна програма передбачує допомогу діточим садкам, шкільній молоді, хворим та немічним, як і творення постійних добродійних інституцій, де зайде така потреба. Вона має теж на увазі відкриття по таборах курсів для перевишколу, допомогу в переселенні та багато інших справ, зв'язаних з життям скитальників. Все це вимагає великих фондів та вишколених робітників.

Для переведення цеї праці, Допомоговий Комітет мусить відкрити свої представництва не тільки в Німеччині та Австрії, але і піддержати працю Допомогових Комітетів у Лондоні, Парижі, Римі та Женеві. Екзекутива ЗУАДК. зробила все, що було в її силах, щоби покласти законні підвалини під цю широку допомогову організацію та одержала дозволи від усіх заінтересованих державних урядів. В Парижі Дім ЗУАДК дав приміщення усім українським організаціям, влаштував лікарську амбуляторію, дає захист та харчі українським дітям а Сестри Служебниці відвідують хворих, піклуються ними та розділюють харчі і одяг між новоприбуваючих емігрантів. Досі не було одного випадку, щоби ЗУАДК. відмовив допомоги нашим дітям в німецьких чи австрійських таборах, нашим раненим, хворим та немічним, де вони не були б. Сотки листів з подяками за допомогу є найкращим свідоцтвом спасенної акції ЗУАДК., але рівночасно й німим свідком страшної трагедії, яку переживає наш нарід в Европі! Проте, допомога американських українців своїм братам в Европі була досі ще далеко невистачальна. Ця допомога мусить бути скріплена, тим більше, що відкриваються нові можливості після підписання **міжнародного договору** допомоги українським скитальникам. Відповідаючи цим потребам і можливостям допомогової акції, вибраний Вами уряд ЗУАДКомітету рішив проголосити **ТРИМІСЯЧНУ ЗБІРКУ ГРОШЕЙ, ОДЯГУ, ВЗУТТЯ та ХАРЧІВ.** Ця збірка зачнеться в історичний день **першого листопада 1947** величавим **Українським Днем,** проголошеним мейором міста Филаделфії, та закінчиться в другому історичному дні, 22. січня 1948.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ!

Нам припало велике і відповідальне завдання допомогти соткам тисяч наших знедолених братів та сестер. Могло б здаватись, що це завдання переходить наші сили, але збірна воля нашого загалу не тільки виконає наші обов'язання, але їх перевищить! В це вірить Управа ЗУАДК., яку Ви призначили бути Вашим речником та виконавцем Вашої волі! В це вірять тисячі українських скитальників, перед якими стоїть марево голоду і холоду може найтяжчої надходячої зими! Віримо всі, що кожен з нас в кожній громаді та організації доложить усіх зусиль та зложить таку жертву, яку наказує йому його любов ближнього та його українське серце. Не ждіть на дальші заклики чи благання!

Хай на заклик мейора міста Филаделфії відгукнеться ціла американсько-українська громада! Хай в день **1. листопада** кожний американський українець та кожна американсько-українська організація зложить свою обильну жертву та **негайно** вишле до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, Pa.

Нужда, голод і холод не ждуть; вони вже збирають своє страшне жниво між Вашими рідними на **скитальщині.** Від нас і від нашої допомоги залежить у великій мірі їхня дальша доля і їхне життя. **Рятуймо їх!**

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

Як переводити Збіркову Кампанію З. У. А. Д. К.

Проголошений мейором міста Филаделфії „Український День" (Юкрейнієн Тег Дей) на 1-го листопада, буде рівночасно гаслом і початком великої кампанії Злученого Українського Американського Допомогового Комітету за збіркою дальших фондів на допомогову акцію для українських скитальників. Кампанія триватиме від 1-го листопада до 22-го січня, отже від річниці Листопадового Зриву до другої великої річниці в історії України — проголошення самостійности і соборности українських земель. Ціллю кампанії є: зібрати бодай один мільйон долярів, необхідних для виконання міжнародних зобов'язань, які Комітет від імені американських українців перебрав на себе та які мали б допомогти поліпшити долю українських скитальників і дати їм можність почати нове життя у вільних країнах.

Мільйон долярів — легко сказати, але не легко їх придбати. А проте, американські українці могли б це не тільки виконати, але й далеко перевищити, якщоб в них було відповідне зрозуміння до праці Комітету і її спасенних наслідків. Бо якщо, наприклад, Український Народний Союз, що має не цілих 50,000 членів, виказує вже один мільйон приходу з річних членських вкладок, то й Допомоговому Комітетові можна б з легкістю поставити до розпорядження потрібний мільйон долярів, якщоб бодай ця найсвідоміша частина американсько-українського громадянства взяла собі цю справу — як кажуть — до серця. Це повинні і мусять мати на увазі насамперед старі і молоді провідники всіх ділянок нашого громадського життя і по всіх місцевостях.

Є багато способів і можливостей на успішне переведення збіркової кампанії ЗУАДКомітету, від масових збірок на вулицях, як це буде 1-го листопада у Филаделфії, починаючи а на індивідуальних жертвах кінчаючи. Першусього всі українці повинні безпроволочно стати членами Допомогового Комітету та вплатити свій річний внесок. А вже обов'язково це повинні зробити всі без виїмку українські товариства і організації, світські і церковні, громадські і бизнесові. Бо власне членські вкладки мусять стати твердою і постійною базою акції Комітету.

Членські вкладки мусять доповнятися постійно жертвенністю громадян, головно заможніших, які можуть без більшого зусилля жертвувати більші суми. У нас, вправді, таких багачів, яких можна б зарахувати бодай до категорії кандидатів на мільйонерів, не багато. Проте, не бракує заможніших, головно бизнесменів, які без більшого знаку для свого бизнесу могли б, якщо вже не тисячами, то бодай сотнями долярів піддержати ЗУАДКомітет в його благородній акції. Усім відомо, що далеко легше допомогу давати, чим її принімати. Й ці, що цеї допомоги не потребують, повинні віддячити ласкавій для них долі власне своєю жертвою на допомогу іншим. Бога — як кажуть — ніхто за ноги не зловив і ніколи ніхто не знає, що дожидає його, чи його дітей і рідних в близщій, чи дальшій майбутності. Звичайно, хай доля береже усіх від такого положення, щоб вони потребували допомоги. Але власне жертвенність на допомогу тим, що її потребують, завжди дає це благородне почування, що „між людьми ніхто не пропадає", що в нещастю завжди найдеться якесь ш л я х е т н е, співчутливе серце, що зрозуміє недолю і по братньому на неї зареагує.

Але тому, що не кожний і не завжди це має на думці, то головну ролю в цій збірковій кампанії ЗУАДКомітету повинні відіграти організовані масові збірки. Час від 1-го листопада до 22-го січня найкраще на це надається. На цей час припадає багато національних річниць, що їх обходиться громадно концертами, громадськими сходинами та всілякими іншими імпрезами. Весь дохід з цих імпрез повинен піти на допомогову акцію і при цьому та з цих нагод переводити додаткові збірки. В цьому часі майже всі товариства і організації відбувають свої річні збори. Ніодні такі збори не повинні закінчитися без ухвалення відповідної одноразової річної жертви на цілі Допомогового Комітету.

На цей осінньо-зимовий час припадає теж багато всіляких родинних імпрез, весіль, ювілей і т.п. Це з черги дає добру нагоду для збіркової кампанії. І тут ініціятиву повинні перебрати свідоміші громадяни на місцях. Це дає подвійну користь, бо збільшує фонди Допомогового Комітету і рівночасно родинним імпрезам надає шляхетного, громадського характеру. А забава завжди найвеселіша тоді, як вона з відповідною загальною користю получена.

З церковних свят, які на цей час припадають та які найкраще надаються на посилення збіркової кампанії, це Різдвяні свята з традиційною колядою. Вже завчасу треба подумати і подбати, щоби цьогорічна коляда була справді завершенням жертвенности всіх дотеперішніх. Бо й потреби без порівнання збільшилася.

(Докінчення на стор. 7-мій).

ПРИКЛАДНА ДОПОМОГОВА ІМПРЕЗА В ШИКАҐО.

Імпреза української громади в Шикаґо може послужити прикладом, як переводити успішну збіркову акцію на допомоговий фонд для українських скитальників. На світлині: адв. Роман Смук, голова Ліґи Американців Українського Роду в Шикаґо, тепер в Европі як представник ЗУАДКомітету, передає екзекутивному директорові Комітету, д-рові В. Ґаланові, чек на 10,000 долярів чистого прибутку з коцерту з участю фільмового артиста Івана Годяка.

На фотографії (з ліва): адв. Іван Панчук, голова ЗУАДКомітету; Олена Лотоцька, місто-голова; д-р В. Ґалан; Євген Рогач, касієр; адв. Р. Смук; ред. Богдан Катамай, член дирекції; д-р Павло Дубас, секретар.

Новий розділ в історії З. У. А. Д. Комітету

Дня 7-го жовтня б. р. представник Злуч. Українського Американського Допомогового Комітету в Европі, адвокат Роман Смук з Шикаго, підписав в Женеві у Швайцарії договір цього Комітету з Підготовчою Комісією Міжнародної Організації для Збігців (ІРО). На підставі цього договору ЗУАДКомітет визнаний рівноправною міжародною допомоговою організацією для несення допомоги українським скитальникам в Західній Европі. Рівночасно Комітет визнається дорадником американських військових властей в усіх справах, що відносяться до допомоги, переселення та взагалі турбот про українських скитальників. Цим самим ЗУАДКомітет почав нову фазу свого існування та своєї праці, здобуваючи нові великі права, а з ними ще більші обов'язки.

Міжнародна Організація для Збігців (Інтернейшинел Рефюджі Організейшин — в скороченні: ІРО) є твором Організації Об'єднаних Націй і в її склад входять Злучені Держави Америки, Велика Британія, Франція, Канада та цілий ряд інших европейських, американських та азійських країн. Завданням цієї організації є полагодити одну з найбільш пекучих проблем, що їх витворила друга світова війна, іменно справу біля сімох мільйонів воєнних втікачів і переміщених осіб в цілому світі. В останньому часі на сторінках світової преси зустрічається щораз більше повідомлень про працю цеї організації в найширшому міжнародному маштабі. З цею організацією вже заключили окремі договори Британія, Бельгія, Голандія, та інші країни, головно ті, які виявили готовість прийняти до себе на працю відповідну кількість воєнних втікачів, що з будьяких причин не можуть, чи не хочуть вертатися до країн свого походження. З цею організацією заключив тепер договір теж Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. Значення цего договору переходить далеко саму тільки допомогову акцію й надає йому прямо загально-українського вартости.

Усім нам ще в живій памяті ці трудноці, з якими доводилось мірятись нашому Комітетові від самого початку його творення. Ці трудноці випливали у великій мірі з того, що цей Комітет має цілком виразну назву Американсько-Українського Комітету. А слово Україна в міжнародному житті це та сирота, що його, як кажуть, хто не хоче той скубне й крім самих українців поза Рідними Землями ніхому його боронити. Довгий час, а частинно ще й досі українським скитальникам відмовлялося навіть права називати себе своїм власним українським іменем, зачислюючи їх звичайно до тих народів, що ограбили, сплюндрували та знову поневолили їхню Батьківщину. В додатку, після війни цей сам ворог України не тільки продовжував, але ще й відповідно скріпив свою акцію, звернену на компромітацію українського імени та на плюгавлення самої української ідеї. І в цих страшних часах Український Американський Допомоговий Комітет почав свою безвиглядну, здавалося, боротьбу за це саме основне право: називати українців їхнім українським іменем, зачав справді муравлину роботу у виказуванні, що це ім'я повинно пишатися на прапорі переможних союзників, бо його носії до цеї перемоги у великій мірі причинилися. Не тільки історія американських українців, але й історія України взагалі викаже колись, яку велику працю неспівмірно малими силами і засобами виконав під цим оглядом Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. Ця праця завершилася тепер справді повним успіхом і повною перемогою: українське ім'я, якого ще вчера не визнавали одні, заперечували другі і обиджали треті, сьогодні, завдяки Злученому Українському Американському Допомоговому Комітетові пишається на одному договірному документові, разом з Міжнародною Організацією для Скитальників, членами якої є такі потуги як наша Америка, Велика Британія та інші. На підставі цього договору наш Комітет стає рівноправною міжнародною організацією, яка під українським іменем виказуватиме дальше його вартість та значення і силу.

В чому полягає ця міжнародна рівноправність, що її здобув наш Комітет договором з ІРО? Це може зрозуміти тільки той, хто визнається в цілості міжнародного положення скитальників. Дехто скаже: яке діло з цим визнанням: хто хоче послати скитальникові допомогу, може послати і без нього. Та це далеко не так. Бо помиляється той, хто думає, що допомога скитальникам, це тільки висилка харчових пакунків, чи одягу. Всі ці пакунки та взагалі цю матеріяльну допомогу, що її можуть дати американські українці своїм 250 тисячам сестер і братів на скитанні в Европі, можна вважати тільки додатком, і то незначним додатком до цеї допомоги, якої українські скитальники потребують та яку їм ЗУАДКомітет намагається навіть понад свої сили дати. Йде бо далеко більше, як тільки про пакунок КАРЕ чи яку іншу конкретну посилку тисячам найбільше потребуючих, хоча й цього Комітет аж ніяк не легковажить, чи занедбує. Йдеться насамперед про допомогу скитальникам створити такі обставини, в яких вони допомоги не потребували б. Бо скитальники — це не жебраки, ані недорізі; вони — люди! Вони можуть і хочуть жити і працювати, як усі інші люди і в цьому насамперед треба їм допомогти. Треба допомогти, аби їх визнавали за людей, не тільки в теорії, але й в практиці та щоб з ними полюдяному поводились. Скитальників треба оборонити перед насильним висиланням на тортури і смерть, від яких вони вирвались, треба добитись для них всіх тих прав, які прислуговують кожному свобідному громадянинові. А доки це станеться, треба докласти усіх зусиль, щоби всіляко поліпшувати це важке положення і злиденне життя, яке їм судилося в таборах. І на ці справи ЗУАДКомітет насамперед звертає увагу, продовжуючи і скріплюючи рівночасно конкретну допомогову акцію харчами, одягом, лікарствами і т. д. І в одному і в другому випадку міжнародне визнання Комітету та договір з ІРО відкривають нові широкі можливості. Комітет стає насамперед дорадником окупаційних властей у справах скитальників і це вже означає чи не більшу допомогу, яку могли б дати американські українці взагалі. Бо досі дорадниками в цих справах були не завжди такі люди, що бачили в українцях, якщо вже не приятелів, то бодай звичайних людей. Комітет має право відкривати свої офіси, що будуть посередництвами між властями та скитальниками, в яких буде концентруватися допомогова акція та які будуть справжніми прибіжищами для українських скитальників. Що це означає, може оцінити тільки той, кому самому доводилося оббивати пороги офісів всіляких чужих допомогових Комітетів, де до нього обертались спиною й часто густо не тільки не полагоджували справи, але ще й обиджали. Усіх цих прав, що їх набув ЗУАДКомітет договором з ІРО не вичислити в короткій статті, але вони швидко проявляться вже в самій праці Комітету. Справи переселення, загальне життя в таборах, школи, допомога хворим, правна оборона покривджених — коротко в усіх справах, що відносяться до українських скитальників, ЗУАДКомітет стає авторитетом, зі словом, побажанням, чи вимогами якого мусять рахуватися й всі інші інституції, що мають до діла зі скитальниками.

Проте, права — як завжди — получені з відповідними обов'язками, від виконання яких і залежать права. ІРО, підписуючи договір, поставило за передумову, що ЗУАДКомітет розпоряджатиме сумою щонайменше 250,000 долярів, коштом яких можна б вести допомогову акцію. Комітетові признано право дорадника місцевих окупаційних властей в справах скитальників не від паради, і це право є рівночасно обов'язком. Ці дорадники ЗУАДКомітету мусять бути на місцях, мусять мати свої офіси і в них відповідні фахові сили, які могли б і вміли б виконувати доручену їм працю. Це велике і почесне завдання, але воно коштує. Подібне і з іншими правами, які рівночасно стають обов'язком. Факт, що цей обов'язок є справді благородний для тих, до кого він відноситься та почесний для тих, хто його виконує, нічого не змінює, що його виконують, повинен ще тільки скріпити бажання та волю виконати обов'язок та використати права якнайповніше. І це мусить стати справою цілого американсько-українського загалу. Тільки тоді зможемо закріпити здобуті наполегливою працею права на благо українських скитальників, на честь американських українців та на славу українському народові.

Хто рече кохаю Бога, а не порятує брата — лож есть! — (І. Франко).

Порятуйте брата, висилаючи свою жертву на допомогову акцію ЗУАДКомітету:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Проклямація мейора м. Филаделфії п. Барнарда Самуела в справі Українського Дня

BERNARD SAMUEL
MAYOR

CITY OF PHILADELPHIA
OFFICE OF THE MAYOR

PHILADELPHIA 7, PA.

P R O C L A M A T I O N

WHEREAS, in 1945 The President's War Relief Control Board of the Federal Government authorized the United Ukrainian American Relief Committee, Inc., to conduct relief work among the Ukrainian war victims in Europe, and

WHEREAS, over 250,000 displaced persons in camps in Austria and Germany are in dire need of food, clothing and permanent employment, and

WHEREAS, these unfortunate people are unable to return to their homeland and are in need of assistance at the earliest possible moment, and

WHEREAS, November first has been designated as UKRAINIAN TAG DAY for the relief of displaced persons of Ukrainian nationality,

NOW, THEREFORE, I, Bernard Samuel, Mayor of the City of Philadelphia, urge the people of Philadelphia to respond to the appeal of the United Ukrainian American Relief Committee, Inc., and contribute to this worthy cause on UKRAINIAN TAG DAY, which I so designate to be observed in the City of Philadelphia on November first, next.

Given under my hand and the Seal of the City of Philadelphia this twenty-fourth day of October, one thousand nine hundred forty-seven.

Bernard Samuel

ІРО — Міжнародна Організація для скитальників

Збігці, воєнні втікачі, переміщені особи, всі ці люди, що їх ми розуміємо під одною спільною назвою скитальників, стали після закінчення війни справді міжнародною проблемою першої ваги, що повстала в наслідок закінченої, але не вирішеної війни. Невирішеної тому, бо з огляду на чисто „бизнесовий" союз між демократичними країнами і диктаторсько - тоталітарним Совєтським Союзом під час війни, перемога союзників в боротьбі проти націстської Німеччини не потрапила вирішити та здійснити цих головних ідей свободи і народоправ'я, за які війна велася. Зазнавши всіх лих війни та понижень, знущань і неволі, яких тоталітарні режими допускаються над людиною, мільйони осіб покинули опановані совєтською тиранією свої країни та пішли шукати волі під охороною демократичних західних союзників. Багатьох з цих втікачів кинули на захід самі воєнні обставини, інших перевезли туди на невольничі роботи гітлерівські кати, а ще інші розпорошились по широкому світі під час війни, борячись за перемогу союзників в рядах їх армій. Сума цих людей і створила цю „проблему скитальників".

До червня цього року справою скитальників та допомогою для них турбувалась відома УНРРА. В червні вона перестала існувати і справу скитальників перебрала окрема Міжнародна Організація для Скитальників, відома вже в скороченні ІРО (Інтернешенел Рефюджі Організейшин). Цю організацію створено та надано їй формально - правного статутового характеру в Організації Об'єднаних Націй. Від липня ця організація, згляднo ще тільки її Підготовча Комісія перебрала від УНРРА піклування скитальниками і поступово його здійснює. Як, отже, діє ІРО?

Скільки людей підлягає опіці ІРО.

В рапорті підготовчої комісії ІРО з 8. травня ц.р. кількість усіх утікачів і переміщених осіб, які охоплені матеріяльною опікою, нараховано 870,950, з них у Німеччині 657,500, а саме: в американській зоні 380,000, в брітанській 236,000 і у французькій 41,500. Крім того, в Австрії 128,500. Кількість тих, що підлягають правній охороні ІРО, як зазначено в однім із звідомлень Підготовчої Комісії, становить 1,562,812 осіб, але вважають, що ці статистичні дані — не точні.

Загальна кількість тих утікачів і ДП, що мали б бути репатрійовані становить 1,345,-912, з них у Німеччині 800,000 і в Австрії 128,500. Осіб поза таборами, що в майбутньому можуть потребувати допомоги ІРО в американській зоні Німеччини є 151,000.

Побутові умови.

Своєю резолюцією з 14. травня ц. р. Підготовча Комісія вирішила встановити такі норми житлових умов для втікачів і ДП.

Рівень їх прожитку не повинен бути нижчий від рівня матеріяльного утримання місцевого населення, а поскільки міра життєвого стандарту місцевої людности не забезпечувала б утримання ДП, то харчові раці, відповідно до думки лікарських і харчових установ, будуть збільшені. Також ІРО має постачати усім тим, що охоплені її матеріяльною опікою, потрібний одяг.

Житлові умови будуть такі, щоб забезпечували нормальний стан здоров'я та відповідали вимогам пристойности.

ІРО має дбати про гігієну і відповідні санітарні умови та про те, щоб ДП і втікачі мали можливість працювати відповідно до свого фаху.

Де буде потреба, ІРО організовуватиме школи, щоб діти еміґрантів мали змогу нормально вчитися.

Буде також забезпечена можливість виконувати релігійні обряди.

Правна охорона.

Правною охороною ІРО охоплені всі втікачі і ДП, незалежно від того, чи вони захочуть репатрійоватися, чи переселитися.

Зокрема ІРО має дбати про те, щоб військове правління зон визнало втікачам і ДП правне становище, аналогічне до становища союзних націй, що не живуть постійно в Німеччині, зокрема право на працю, допомоги добродійних установ, а далі, щоб ІРО полегшило втікачам і ДП роздобути цивільні документи з країн їх походження, на основі яких могли б вони складати правні акти цивільного життя (подружжя). Крім цього ІРО має опікуватися самітніми дітьми і домагатися, щоб у мирових договорах були вміщені правні постанови про правну охорону ДП і втікачів, які забезпечували б їм перебування у країнах, що підпишуть ці договори.

Бюджет ІРО.

Проект бюджету, що його склала Підготовча Комісія на 1947-48 рік, передбачає в адміністративній частині видатків на суму 4,800,000, а в операційній на 156,060,000 долярів.

Кошти утримання всіх утікачів і ДП в Европі, на Близькому Сході і Китаї проектується на суму 103,035,000 долярів, кошти репатріяції 16,-460,000, кошти переселення за море 15,000,000 (рахуючи на особу по 200 долярів), кошти переселення до західно-европейських країн на 200,000, кошти влаштування переселенців у заморських країнах на 1,875,000, кошти влаштування еміґрантів в західно-европейських країнах — 400,-000 долярів.

У бюджеті передбачено, що на початку року буде 844,525 утікачів і ДП, а в останній

(Докінчення на стор. 7-мій)

З. У. А. Д. Комітет — всенародна Інституція

Створення Злученого Українського Американського Допомогового Комітету було не тільки вимогою часу, але й організованим виявом найкращих і найшляхетніших властивостей американсько - українського громадянства. На фронтах ще ревіли гармати, ще лилася кров і в руїну обертались людські оселі, як американські українці вже поклали основи під організацію, яка згодом мала стати в багатьох випадках єдиною надією для соток тисяч українських жертв війни.

Вістка про створення Українського Допомогового Комітету в Америці поширилась справді блискавкою серед соток тисяч збігців і вже сама свідомість, що десь там в далекій Америці є хтось, хто турбується долею цього бездольного люду, що про них пам'ятає та бажає допомогти, вливала надію в серце, давала бажання жити та заповідала кращі часи. Цілком безінтересовне бажання допомоги, цим, що допомоги потребують, бажання заступитися, взяти в оборону тих справді гнаних і голодних скитальників, було першим яснішим променем після страшного націстського і большевицького лихоліття, в якому людина людині була вовком — як каже латинське прислів'я. Не диво, що Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, після двох з половиною років існування і праці розвинувся у всеукраїнську народну інституцію, практичні досягнення якої та здобутий моральний капітал оцінить колись історія.

Представник ЗУАДКомітету в Европі, адв. Роман Смук з Шикаго, інформуючи про перебіг конференції з представниками української преси в Німеччині та Центральним Представництвом Української Еміґрації, пише, що на згадку про підписання З У А Д Комітетом договору з ІРО та про нові права і можливості, які Комітет цим договором досягнув, приявним стали сльози в очах зі схвилювання. Комітет одержав вже десятки тисяч листів, в яких ці наші біті долею брати і сестри не находять слів, щоб виявити свою вдячність Комітетові чи то за харчовий пакунок, чи лікарство, чи одяг, чи бодай добре слово. Сума цих почувань становить справді найбільш хвилюючу молитву наболілих сердець. Здається, що не має на широкому світі закутини, до якої якнебудь не дійшла б вістка про цей шляхетний вияв благородних почувань американських українців, яким являється Допомоговий Комітет. І це власне, більше ніж всяка допомога, створює з цього Комітету всенародну інституцію, яка в багатьох випадках перевищує спроможності американських українців, а в жодному разі ще не дорівнює потребам, для яких вона створена.

Звичайно, можна мати всілякі застереження щодо поодиноких осіб в Комітеті, якщо їх вже хто має, можна критикувати їх роботу, бо ідеального нічого не має на світі. Але це в нічому не зменшує ані вартости, ані значення цеї всенародної інституції, якою являється Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. В його допомоговій акції не має різниць територіяльного походження, освіти, віровизнання, чи політичних переконань. Він допомагає однаково, неграмотному і вченому, чорноробові і професійному інтелектуалові, православному і католикові. Комітет у своїй спроможності допомагає кожному, хто допомоги потребує, не питаючи хто він, аби українець. Навряд, чи можна б ідеальніше застосувати ідею соборности, як це робить З.У. А. Д. Комітет своєю допомоговою акцією. І в цьому з черги його всенародність.

ЗУАДКомітет був створений для цілком конкретних цілей: допомагати матеріяльно і морально українським жертвам війни в Европі. В тягу праці цілі зросли і поширилися до такої міри, що їх саме поняття допомоги не вичерпує. Бо крім звичайної допомоги, Комітет вже, хоча й в допомогових цілях, творить конкретні вартості, які на завжди залишаться всенародним, українським досягненням. Це є цілком логічним наслідком пов'язаности загального суспільного життя в усіх його ділянках. Тут згадати б про потребу допомоги у вихованні та розвиткові варстатів праці, чи економічних інституцій великої нової еміграції, про придбання напр. власного дому в Парижі, який сьогодні служить допомоговим цілям, перетворюючись рівночасно в осередок українського громадського життя в столиці Франції, творяться нові традиції, новий величезний моральний капітал, що на ціле небо перевищує матеріяльні засоби, якими це досягнено.

Хто писатиме історію українського народу після другої світової війни, той не зможе поминути соток тисяч українських скитальників, що їх лиха доля заставила покинути рідну землю. І в цьому розділі української історії буде вписаний Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, як один з нечисленних ясних промінів, що намагаються прояснити темряву післявоєнного українського лихоліття. В цьому головна заслуга широких кол американсько-українського громадянства, що не зважають на всі ворожі підшепти та дають найкращий і найблагороднійший вияв своєї української свідомости, допомагаючи рідним братам. Сам Комітет робить справді все можливе, щоб виявлені в жертвенності почування американських українців були якнайкраще використані, а їх застосування щоб дало якнайкращі результати. Комітет протягом короткого часу існування і праці здобув незрівнані моральні капітали. Справою американсько - українського загалу є не дати цим капіталам розвіятись і дальшою щирою та щедрою жертвенністю ще більше розбудувати цю сьогодні вже всенародну українську інституцію, так благородну своїми цілями і так спасенну своєю роботою.

Чи Ви вже зложили жертву на допомогу українським скитальникам?

Зложіть ще раз, зложіть більше!

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

В 29-ТУ РІЧНИЦЮ ІСТОРИЧНОГО ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА ЗЛУЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ ПОЧИНАЄ ТРИМІСЯЧНУ КАМПАНІЮ ЗА ЗБІРКОЮ ОДНОГО МІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ СКИТАЛЬНИКАМ В ЕВРОПІ. ВІД УСПІХУ ЦЕЇ АКЦІЇ ЗАЛЕЖИТЬ ДОЛЯ, А ТО Й ЖИТТЯ 250,000 ВИГНАНИХ З РІДНОЇ ЗЕМЛІ НАЙКРАЩИХ СИНІВ ТА ДОЧОК УКРАЇНИ. ЖЕРТВЕННІСТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ МОЖЕ ЇХ ВРЯТУВАТИ. РЯТУЙМО ЇХ! НЕ ГАЙТЕСЬ З ВИСИЛКОЮ ВАШОЇ ЖЕРТВИ НА ДОПОМОГОВУ АКЦІЮ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ!

В. П-й

ХТО ВОНИ?

Справжнє обличчя сучасної української еміграції.

(Надіслане з Европи).

Загальна кількість українців на еміграції буде сягати до 250 тисяч, з яких близько 20 тисяч замешкують на терені Австрії, а остання переважно в Німеччині.

Походять вони з усіх українських земель. Перше місце щодо скількости займають еміграти з Західних земель, друге Підніпрянці, третє — вихідці з румунських областей. Найменше в кількісному відношенні заступлена група емігрантів з Карпатської України.

В основній своїй масі ця еміграція складається з нових емігрантів, але є і старі емігранти, які до другої світової війни мешкали переважно на теренах Чехословаччини, Франції та Італії.

Соціяльну діференціяцію через низку причин для всієї емігрантської спільноти зараз подати дуже важко. Тому для прикладу наводжу градацію української еміграції в тій области, де тепер замешкує автор цієї статті.

1. Інтелегентів з високою освітою та практичними знаннями: 1.1%; 2. Інтелігентів-інтелектуалістів: 0.2%; 3. Інших інтелігентів (вчителів, бухгальтерів по матурі): 3.3%; 4. Студенти високих шкіл(які зараз студіюють): 0.8%; 5. Ремісники: 10%; 6. Селяни 25.1%; 7. Кваліфіковані робітники: 6.8%; 8. Некваліфіковані робітники: 9.1%; 9. Діти до 14 років життя: 21.4%; 10. Жінки в домашньому господарстві: 15.9%; 11. Жінки й чоловіки понад 60 років життя: 1.8%.

Порівнюючи наведені вище данні з даними інших областей, автор прийшов до висновку, що це можна б з певними застереженнями застосувати в загальному.

З наведених данних можна зробити такі висновки:

1. Найширше заступленими групами є: — група робітників і селян, що складають разом 51%.

2. Найменш чисельно заступленою групою є група інтелігенції, яка складає в середньому всього 5% загальної маси емігрантів.

3. Основну масу складають молодь і люди в розквіті сил життя (35-40 років). Зростаюча група осіб, що мають понад 60 років життя становить лише 1.8% всього емігрантського загалу.

Щодо інтелігенції, то така за професіями, складається в основному з: учителів, священиків, юристів, кооператорів, інженерів, бухгальтерів, письменників і науковців.

Найслабше в кількісному відношенні заступлена група науковців, яка в нашій області складає лише 0.8% та письменників 0.09%. Невелике превалювання групи письменників над групою науковців пояснюється тим, що частина науковців являється одночасно і письменниками.

Резюмуючи все наведе, можна ствердити, що як за своїм професійним складом, так і за віком сучасна українська еміграція являє цінний людський матеріял.

Духове життя української еміграції.

Як і в Краю, духове життя українців на еміграції гуртується навколо трьох традиційних осередків: церкви, школи й преси.

Релігійні відправи, що регулярно відбуваються в церквах для вірян греко-католицького віровизнання та православних, приналежних до Української Автокефальної Церкви, збирають звичайно численних вірян, які шукають у цих вбогих церквах полегшення і втіхи своїм наболілим душам. Правдиво зворушливу картину являє кінцевий мент Богослужби, коли з глибини сердець нещасні обездолені вигнанці вoзносять гарячу молитву — молитву за Україну. Треба самому бути при тому величному моменті, коли чисельний натовп разом з священниками схиляє свої коліна і під низьку стелю бараку-церкви несеться благальне:

Боже Великий, Всесильний
Нашу Вкраїну храни...

З глибокою вірою возносять вони свої молитви і вірять, що прийде час, коли зглянувшись на їх молитви пошле Господь „Щастя, долю — нашій ненці Україні..."

Навколо парохій, як греко-католицьких, так і православних, гуртуються віряни в Релігійні Братства, які мають великий виховний вплив на емігрантський загал, зокрема на молодь. Братства мають свою пресу, утримують школи й т. ін.

Школи: Повсюди, де українські емігранти живуть в більш-менш значній кількости, вживається заходів до організації українських шкіл, щоб діти і на чужині навчалися своєю рідною мовою. Зубожіле емігрантське громадянство, щиро підтримує свої рідні школи. Слід відзначити і відданість учительства, яке за мізерну платню (а часто і зовсім без оплати) навчає в школах. Зорганізовано школи всіх типів: початкові, гімназії, промислові й високі. За браком відомостей з терену Німеччини для характеристики наведемо дані з Австрії, де нагадуємо, замешкує близько 20 тисяч українців.

Дошкільна молодь у кількости 302 дітей виховується у 15 дитячих садках.

Молодь у шкільному віці охоплена 15 народніми школами, які нараховують 753 дітей з 56 вчителями, а крім того є ще 4 надзвичайні школи, в котрих даються лекції з української мови для тих дітей, які навчаються у австрійських.

Середню освіту діти набувають у чотирьох гімназіях, де навчається 485 учнів.

4 фахових школи (висока торговельна школа, сільсько-господарський ліцей, однорічна промислова школа і ремісничa школа) мають 139 учнів. Крім наведених є ще такі школи: мистецька, музична, балетна, школа для анальфабетів, курси чужих мов та різнородні фахові курси перевишколу. Крім того на терені Німеччини є ще дві високі школи — Богословська Академія та був. Подебрадська Академія (остання переводить тепер навчання позаочним методом).

Український пласт охоплює шкільну і частину позашкільної молоді. На терені Австрії нараховує 881 пластунів та пластунок.

Певна частина української молоді студіює у високих школах Австрії та Німеччини. В Австрії нараховується кругло 550 студентів-українців в австрійських університетах. В Інсбруці студентська молодь організована в студентську громаду під назвою „Українське студентське об'єднання", яке нараховує 250 членів.

Окрім наведених вище типів шкіл широко розгалужена мережа інших закладів для позашкільного навчання, наприклад народні університети. В багатьох місцях більш або менш систематично переводиться відчитування наукових доповідів, рефератів і т. п.

Всі пам'ятні для кожного українця національні свята святкуються з надзвичайною урочистістю, підкресленою трагічністю моменту.

З інших форм проявів духового життя слід згадати численні театральні колективи, звичайно досить строкаті складом, а значиться й рівнем художности виконання. З признаних колективів, котрі вже завоювали певний авторитет серед емігрантів: Оперовий і драматичний театр в Зальцбурзі і Драматична Студія Йосифа Гірняка в Ландеку.

Щодо хорів, то останні кількістю уступають театральним колективам. Широкого признання добилися: хор „Ватра" під керівництвом Льва Туркевича, „Думка" під керівництвом М. Струка, „Муза" під кер. Л. Крушельницького, хор Садовського та хор Окопного. Як ті, так і другі не тільки прикрашують своїми виступами важке голодне бараковe життя вигнанців, але кращі з них виступають перед чужинцями (англійцями, американцями, французами, австрійцями іт. п.), як репрезентатори української культури. Репрезентативну ролю відіграють також численні виставки творів українських мистців та народнього мистецтва.

Театральні імпрези, виступи хорів, виставки, цілком заслужено здобувають високі оцінки з боку чужинців, про що свідчать численні і позитивні рецензії чужинецької преси.

Преса. Створення власної преси було одним з найперших завдань за виконання якого взялась українська емігрантська громадськість в перших же днях по закінченні війни.

На шляху до розвязання цього завдання стояли здавалось би непереможні труднощі: — відсутність машин, брак українських черенків, труднощі з отриманням дозволу і тому подібне. Але енергія, настирливість і організаційний хист українців подолали ці, здавалось непереможні труднощі. Видання на початку видавалися виключно на циклостилях, але пізніше з'явилися й друковані.

Завдання — дати українському емігрантові періодику його рідною мовою, було розв'язане. Приступлено навіть до видання книжок, яких зважаючи на досить несприятливі умовини, видруковано досить поважне число. Так видавництво „Нові Дні" у Зальцбургу по стану на 1. лютого видрукувало 40,500 примірників книжок і понад 700 тисяч примірників часописів. Зараз в Австрії виходять такі періодичні видання українською мовою: щоденник „Останні Новини" тижневик „Нові Дні", „Промінь". З тижневиків виходять також циклостильові „Недільні Вісті" і „Проти Шерсти" (гумористичні). Вийшло кілька чисел „товстих журналів" — „Керма", „Дзвін", „Звено".

З видавничою діяльністю нерозривно зв'язана праця письменників і науковців. Матеріяльне становище цієї групи еміграції, яка складається в своїй переважній частині з ідеалістів, ідейних працівників, що весь свій час присвячують праці з метою подати „Хліб духовий" своїм братам по нещастю, особливо важке.

За свою працю ця група нашої інтелігенції, на превеликий жаль, в більшости випадків без допомоги та опіки. Ідеалісти в своїй масі, палко віддані національній ідеї, вони супроти інших груп найгірше забезпечені і потребують як найдійовішої і скорої допомоги.

Моральний стан української еміграції.

Зваживши з одного боку неймовірні переживання в недавньому минулому, злидні сучасного життя та відносну молодість переважаючої кількости емігрантів, яких молодими хлопцями і дівчатами було рано відірвано від родин, рідного краю та вивезено на чужину, де в умовах важкої праці й принизливого ставлення з боку „іберменшів" вони були позбавлені основних чинників виховання: церкви, родини й школи, з другого слід визнати, що назагал моральний стан нашої еміграції є ліпший ніж можна було сподіватися. В наших українських таборах майже ніколи не почуєте образливих лайливих слів, кримінальники трапляються, але відсоток їх серед українців значно нижчий ніж серед емігрантів інших націй.

Щодо участи в праці, як проте свідчать офіційні повідомлення — переважна скількість українців працює. Але єдиними, приступними для них галузями праці є найважчі, найчорніші роди праці. Можна сміливо сказати, що в переважаючій кількости фірм, де робота є найважча (розбирання зруйнованих споруд, лагодження шляхів, будівельні роботи, лісорубні і т.п.), працюють майже виключно „Авслендери" (так тут прозивають чужинців) і насамперед українці.

Але й працюючи, всього позбавлений наш скитальник-українець. Живе він в основній своїй масі в бараках, часто по кілька родин в одній кімнаті. По важкій праці немає належного відпочинку, перідко температура в цих бараках дуже низька; завжди голодний, бо з харчування ті, що замешкують в таборах, отримують лише раз на день трохи так званої „зупи"; безправний, бо без спеціяльного приміром дозволу (а спробуйте отримати цей дозвіл) він має право вільного пересування лише в межах 10 кілометрів, також обмежений в інших правах, на так званих приватних мешканнях, що являють собою ті самі бараки, або будинки, в котрих бояться мешкати місцеві, отримує лише свою харчову пайку і з того мусить жити сам з родиною.

Толеранція.

Однією з історичних прикмет сучасної української еміграції є толерантне ставлення до емігрантів інших народностей та цілковите розуміння потреби нав'язування дружніх взаємовідносин з ними. Значна частина укранців, що перебувають в мішаних польсько-українських таборах, намагаються підтримувати коректні взаємини з поляками. Якщо в перший період по закінченні війни бували деякі непорозуміння (і то не з вини українців), то в сучасному, бодай в тій области, де замешкує автор, обидві сторони прийшли до взаємного розуміння становища.

В тих випадках, коли до українських таборів потрапляють навіть в більш-менш помітній масі росіяни, українці приймають і поводяться з ними згідно з старовинною традицією гостинности. Найгірше стоїть справа з старими емігрантами-росіянами, які по відношенні до українців часто займають непримиренно-самодержавницьке становище і навіть намагаються всілякими способами розколоти їх шляхом підбурювання підніпрянців проти галичан. На честь перших треба сказати, що вони не піддаються в своїй основній масі на провокації білих емігрантів.

З іншими національними групами українці нав'язують зв'язки насамперед культурні (взаємне відвідування таборів театральними колективами, хорами, запрошування на національні свята, товариські змагання з фізкультури і т. п.).

Хто ж вони і чому не хочуть вертати?

Вже з самої характеристики соціяльного складу сучасної української емігрантської спільноти виникає сумнів в правдивости тверджень, що мовляв, більшість з них (а дехто твердить з піною у роті, що і всі), є воєнні злочинці, колябораціоністи, квіслінги. Таке твердження можна пояснити лише тенденціозним н а с т а в л е н н я м певних кіл. Досить лише поглянути на цю спільноту, що складається в основній своїй масі з молодих хлопців і дівчат, переважно робітничого і селянського походження, щоб відкинути ці твердження, як смішні і безглузді. Основна маса їх були примусово вивезені для робіт в Австрії і Німеччині, частина добровільно виїхала зі своїх теренів при наближенні фронту, хоч вся їх „співпраця" з німцями полягала в тім, що вони робили те саме, що робили їхні діди, батьки й прадіти — тобто орали, сіяли, косили. Як в Австрії, так і Німеччині довелося їм скоштувати повноту лиха. Про наші переживання в гітлерівській Німеччині можна написати цілі бібліотеки книг.

Значна кількість українців побувала за гітлерівського режиму в концентраційних таборах, вязницях, карних таборах, нарешті багато з них зі зброєю в руках боролися проти фашистівських насильників. І тепер, коли вільнолюбні народи добилися перемоги, мерзотники кричать, що ці нещасні люди є фашисти.

Ці змучені тілом і душею нещасні вигнанці, що не мають ні хати ні забезпеченого шматка хліба, ні певного завтра, зараз бажають лише одного — спокійної праці, праці котра дала б їм згому чесно заробити шматок хліба. Але поза тим, це є вірні сини своєї землі, котрі во імя свого народу воліють страждати на чужині, ніж іти на компроміс зі своєю власною совістю.

І нарешті:

Чому вони не вертають додому?

Відповідь на це питання коротка й ясна: Не хочуть, бо мають вже доволі сумного досвіду. Підніпрянці пережили вже достатньо за 30 років цього життя „на родіне", вихідці з Західних земель в достатній мірі познайомилися з цими „прелестями" за два роки окупації.

Отже воліють жити, замерзати в бараках, голодувати — але вертати не хочуть. І ніяка сила їх додому примусово не поверне.

На підтвердження знову посилаюся на висловлення команди 3. Американської Армії: — „Причини неповернення ДП додому: відсутність симпатії до сучасної політичної системи на їх батьківщині і страх перед тамтешніми умовинами життя. Переслідувані, що мусіли на батьківщині страждати, бажають виїхати до Америки, щоб там почати нове життя".

Резюмуючи все вище наведене, можемо констатувати:

1. Сучасна українська еміграція являє в своїй масі цінний для кожної країни людський континент, цінний як за соціяльним і зростовим складом, так і своєю життєвою загартованістю. Ці люди з глибокою подякою поставляться до тої країни, яка дасть їм притулок, будуть для неї вірними громадянами, що в хвилину небезпеки для їхньої нової батьківщини стануть на захист її як один.

2. Не дивлячись на дуже важке своє становище в сучасному, наша нова українська еміграція проявила подиву гідний потяг до організації свого громадського життя, дбайливо зберігає свою культуру, свої віковічні традиції, свою глибоку відданість своїй батьківщині.

3. Тим самим вони заслужили на якнайбільші симпатії своїх заокеанських братів, на яких ці обездолені покладають всі свої надії і з глибокою вдячністю сприймають кожну акцію, як допомогового характеру, так і спрямовану на захист їх.

УКРАЇНСЬКИЙ СКИТАЛЬНИК

Поляки були позбавили його прав громадянина. Большевики „визволили" його і позбавили взагалі права жити. Опісля „визволили" його нацисти і позбавили права людини, надаючи йому тільки число робочого невольника. Вкінці визволили його західні союзники і... позбавили права ДіПі. Таких тисячі. Допомога від українських Комітетів — їх єдина надія.

Нові українські скитальники в Західній Европі

ЇМ ТРЕБА ДОПОМОГТИ НАСАМПЕРЕД.

Згідно з останніми повідомленнями з Німеччини, на терені західної Европи находиться вже біля 300 нових українських скитальників, бувших вояків Української Повстанської Армії, що в останньому часі пробилися через Польщу і Чехословаччину. Офіціяльні і приватні повідомлення стверджують однозгідно, що ці нові українські жертви війни находяться в найбільш прикрому положенні. Багато з них важко ранені, інші важко хворі, а всі до краю виснажені і тільки найбільша допомога та найповніше піклування може врятувати цих переважно молодих хлопців. І вони мусять бути врятовані, бо вони насамперед на рятунок і допомогу з боку українського громадянства заслужили.

Беручи це все до уваги, Злучений Український Американський Допомоговий Комітет дав доручення свому представникові в Европі, адв. Романові Смукові, основно познайомитись з потребами цих нових скитальників та робити все можливе, щоби в рямках статуту і можливостей Комітету забезпечити їм все бодай найконечніше. Вони потребують відпочинку, потребують лікарської опіки і лікування та медикаментів, потребують харчової допомоги і одягів, вони справді потребують всего. Наскільки ЗУАДКомітет зможе з цего нового завдання вив'язатися, це залежить у головній мірі від жертвенности американсько-українського загалу. Чи є хто такий між чесними українцями, хто відмовив би допомоги цим новим українським жертвам війни?

Як переводити збіркову акцію

(Докінчення зі стор. 5-тої)

Вкінці, Филаделфія дає добрий приклад з організацією „Українського Д н я". М а т е р і я л ь н и й успіх цего дня ще докищо не відомий, але моральна користь з нього вже сьогодні цілком певно перевищує матеріяльну, як велика вона й не була б. Першусього — „Український День" у Филаделфії справді поставив там на ноги „все живе", заставляючи до відповідного виконання свого громадського обов'язку навіть тих, які досі з цими обов'язками не цілком рахувались. Вже сама підготовка Дня зактивізувала до найвищих меж українську громаду у Филаделфії та околицях, а це в наших дрімливих часах має дуже велику вартість і не тільки для самого Допомогового Комітету і допомогової акції, але й для загального громадського життя та української справи взагалі. Почінаючи від 24-го жовтня місцева американська преса, радіовисильні та інші засоби інформації не перестають говорити про „Юкрейнієн Тег Дей", про українських скитальників, про українців та про Україну взагалі.

Першого листопада на вулицях Филаделфії зароїться від чудових українських народніх одягів, гучномовці передаватимуть українські мелодії, розкинено десятки тисяч летючок, в яких постійно повторюється слово Україна і український і в цей день в цему двомільйоновому місті не багато буде людей, які з цими словами не зустрілися б, ними не заінтересувалися б. Сама збірка та її вислід, що й є ціллю цеї акції, дадуть цілість образу цеї під кожним оглядом величавої і корисної імпрези.

Звичайно, не у всіх більших містах Америки українці мають досить сил та відповідно пригожі обставини, щоб могти такі імпрези влаштувати, але не бракує й таких, що це можуть зробити. Тому кожна українська громада п о в и н н а зробити основний перегляд своїх сил та винести рішення, як найкраще і найуспішніше вона може відгукнутися на заклик свого ЗУАДКомітету. Уряд цього Комітету завжди і радо служить порадою, чи й конкретною допомогою.

З Филаделфії в 1776 році 4. липня прогомонів першей голос Дзвону Свободи, проголошуючи „урбі ет орбі" деклярацію Конгресу про незалежність Америки. В цьому році з цього самого міста ЗУАДКомітет започатковує свою велику кампанію за збіркою фондів, що мали б дати допомогу на шляху до свободи сотням тисяч наших братів та сестер на скитанні в Европі. Треба сподіватись, що між американськими українцями не буде такого, хто на цей голос не відгукнувся б, щоб своєю жертвою допомогти поширитися і закріпитися в світі ідеї, яку с и м в о л і з у є филаделфійський Дзвін Свободи та яку заступає і допомагає здійснювати ЗУАДКомітет.

Тисячі хворих та інвалідів зпоміж ваших рідних братів і сестер на скитанні в Европі догоряють в чужих лікарнях. Не дайте їм умерти, поможіть, рятуйте, складаючи свою жертву на допомоговий фонд З.У.А.Д.Комітету!

IPO — Міжнарадна організація

(Докінчення зі стор. 6-тої).

день бюджетового року буде їх тільки 425,525, тому, що на думку Підготовчої Комісії за цей час відпаде:

316,000 осіб наслідком репатріяції,

75,000 осіб виїде за море,

25,000 осіб виїде до східньо-европейських країн, а частина вирішить залишитися на місці перебування.

Добродійні організації ДП.

Екзекутивний с е к р е т а р у своєму звідомленні висловився з признанням про допомогову діяльність суспільних установ, зорганізованих самими втікачами і ДП. Діяльність цих організацій охоплювала найрізноманітніші д і л я н к и суспільно-допомогової акції, як: матеріяльну і правну опіку над дитиною, санаторії, охорону від недуги, особливо від туберкульози, г і г і є н у, шпитальну службу, посередництво праці, додатковий розподіл харчів, релігійну опіку, допомогу ДП поза таборами, допомогу студентам і т. д.

Підготовча Комісія висловила бажання й надалі користуватися з співпраці добродійних і суспільних організацій ДП і втікачів, допомагаючи їм матеріяльно, з умовою, що ці

із статутом IPO.

установи будуть діяти згідно

Підготовна Комісія уповноважила екзекутивного секретаря скласти договори з добродійними організаціями про їх співпрацю з IPO з тим, що вони будуть дотримуватися відповідних постанов загального зібрання ОН, в справі ДП — втікачів і що вони скоординують свою діяльність з IPO для виготовлення і реалізації програм спільної акції.

Маючи це на увазі, Злучений Український Американський Допомоговий Комітет заключив з IPO договір, на підставі якого він сконсолідує свою допомогову акцію з цею міжнародною організацією, користуючись рівночасно її широкими міжнародними правами в цій справі.

25,000 дітей ваших братів і сестер на скитанні в Европі в холоді і голоді дожидають вашої допомоги. Не гайтесь з висилкою вашої жертви на допомоговий фонд З.У.А.Д. Комітету!

ЗВІТ

ЗІ ЖЕРТВ, НАДІСЛАНИХ ДО ЗЛ. У. А. Д. КОМІТЕТУ. (ЗА ЛИПЕНЬ, 1947)

Дітройт, Міш. У. Н. Хор „Думка" річна вкладка $10; Український Вор Реліф $1,500.

Дірборн, Міш. Тов. Зап. „Січ", відділ 75 У.Н.С. $25. Зложили: М. Верис 10, І. Петрикович 8, П. Білик 1, М. Присташ 1; Тов. „Січ" 5.

Честер, Па. Союз Українок, відділ 2 $66.75. З нагоди 25-літнього ювілею, збірка на бенкеті; Г. Матис 10.

Аликвіпа, Па. Збірка на вічу (прислав І. Монастирський) $20; відділ 120 У. Н. С. (членська вкладка за 1946-47) $20.

Сиракюз, Н. Й. В. Беликанич $5; Український Народний Дім, М. Каній, секр., $100.

Джемейка, Н. Й. Бр. св. Юрія, відділ 160 У.Н.С., на листі ч. 1879 $8: збірав М. Воробець. Імена проголошено в Свободі.

Шікаго, Ілл. Бр. св. Юрія, від. 379 У.Н.С. $18. Зложили: В. Пилипів 3; по 2: М. Фединський, М. Семків, Г. Бобик, Р. Сидорик, С. Паньків, І. Мостовий, М. Головчак; С. Куропась 1. Ліга Американців українського походження $10,000. Концерт на допомогу скитальців 10 травня, 1947 р., Е. Тарнова (член. вкладка) $5.

Істон, Па. З весілля Михайла Горон і Юлії Чечерської $42 в Бетлегем, прислав Н. Підгайний. Допис до Свободи 28 липня, 1947.

Болтімор, Мд. Т. Чорній (чл. вкладка) $5.

Бетлегем, Па. О. Хома (Лазар) чл. вкладка $5.

Ґорґем, Н. Дакота. В. Осадчук з дружиною $25.

Клаймер, Па. В. Греб $10.

Питсфілд, Масс. О. Яремій $5.

Ню Йорк, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, У.Н.С. $49. Зложили: Г. і М. Гладкі $10; п. Барлик 5, Л. Корнило 5, М. Якубович 5, М. Трач 3, А. Майз 3, Г. Г. Гладкий 2, В. Грегорищук 2, А. Табака 5, С. Купчак 1, О. Дерик 1, О. Середний 5, М. Андрусяк 2. Віндов Клінерс Юніон, локаль ч. 2, $50, С. Бобеляк, голова. Комітет Злучених Українських Організацій: $500.; з віча 14 червня, 1947 $325; збірка на листі 129 (Н. Куций) $89.25; збірка на похороні Теклі Лазута $82; з коляди членів Тов. Дністер, від. 361 У.Н.С. $13.75. Бр. св. Михаїла, від. 1 Провидіння, $15. Зложили: С. Шиш 2; по 1: А. Сиротюк, М. Скиба, М. Василишин, О. Мільна, М. Пшик, А. Гула, В. Бойкевич, М. Дацьків; Г. Качановський 5. Жіноча Секція ЗУАД Комітету $124.21. Збірка на пікніку Тов. Дністер, прислала А. Бодак, касієрка Жіночої Секції. В. Попович, чл. вклд., $5, Е. Стоддарт 5, І. Хміль 5. Бр. св. Володимира, від., 130 У.Н.С., $80. Збірка на листі 1871, 1872, 1873, збирали: С. Турчин, І. Солтис, Т. Складанюк.

Форествіл, Конн. Збірка на весіллі у родини Бугрин $25. Зложили: А. Бугрин 11, І. Прохніцький 2, О. Калямін 2, Д. Бугрин5; дрібними датками 5.

Олмстед Фолс, Огайо: Анастазія Малицька $5.

Бруклин, Н. Й.: А. Караван (чл. вклд.) $5. Український Народний Дім 58.30; збірка на „Свяченім", прислав М. Баглей, секретар. Допис вислано до Свободи 24 липня, 1947. М. Ченсей, чл. вклад., 5.

Филаделфія, Па. Український Доп. Комітет, $75.75. Збірка на зборах 22 червня, 1047 при 23 і Бравн вул., прислала М. Горохівська, кас. Союз Українок, від., 46 $25; А. Солтанюк $10; Тов. „Любов", від. 45. У.Н.С. $75. Збірка на гостині в честь Антона Герасима. Лісту й допис вислано до Свободи 21 липня, 1047. А. Сивуляк $10.

Рачестер, Н. Й.: А. Романський, чл. вклд. і жертва $10.

Линдбрук, Н. Й.: М. Дика, чл. вкл., $5.

Ст. Луіс, Мизури: П. і Ю. Іщук, з нагоди 25-літнього ювілею $10. З весілля п. Дмитришин, збірку прислала М. Гресько, $21.

Йонгстовн, Огайо: Г. Сугар $5.

Геркімер, Н. Й.: Збірка на „День Батька" $100. Прислав М. Політило, кас., допис і спис імен вислано до Свободи 30 липня, 1947.

Вестпорт, Конн.: Тов. Українська Хата, $19. Прислав М. Гудзік, подано до Свободи.

Савт Плейнфілд, Н. Дж.: Збірка на ювілею п. Гой $10; додатково до 25.83 проголошених в червні в Свободі. Присл. В. Дебайло.

МекКіз Ракс, Па.: Українська гр.-кат. церква св. Івана Хрестителя $10. Український Комітет $310.13. Прислала М. Малевич.

Клівленд, Огайо: Збірка на 25-літнім ювілею п. Когут. Присл. В. Гавриляк, $83.16. Допис і лісту жертвовавців подана до Свободи 21 липня, 1947.

Джерзи Сіті, Н. Дж.: Український Народний Союз $1,000.

Жертви за місяць липень, 1947, до З.У.А.Д.Комітету з різних околиць.

По $2: М. Стисло; А. Диньо, І. Девчин, В. Сарахман, П. М. Чапля, С. Жихайло, О. Лучишин, А. Мельник, Т. Завойська, К. Гавлічинська, Є. Зарембa. По $1: Т. Душатинський, М. Ділора, Ф. Боруш, С. Максимець, А. Черока (Хомин), А. Горбач, Т. Котур, Г. Вахур, К. Щудлак, Ф. Івашер, І. Задорожний, П. Макар, М. Левицький, С. Галицький, В. Дорош, Ю. Драгун, П. Костурич, Е. Чатинська, М. Мізюк, К. Якусевич, А. Кунда, С. Курило, Е. Чірка, В. Греб, К. Ковальчук, А. Сейцурка, М. Тимко, І. Брик, О. Паращук, М. Пукіш, П. Цибуляк, Е. Жуковський, В. Бойчук, М. Каглаш, І. Небеска, А. Савицький, Ф. Татарчук, М. Боровський, Боячко, О. Кріль, А. Романіс, Т. Заяць, С. Глухий, С. Портій, Ю. Жук, о. М. Кузьмак, А. Кіско, С. Кірек, Ч. Кастишан, К. Черняк, В. Буртик, М. Колдан.

ЖЕРТВИ ЗА СЕРПЕНЬ, 1947 до ЗУАДКомітету з різних околиць.

В. А. Боров, Гайлд Парк, Міш., $10; по $5: М. Марків, Т. Бабій, Д. Євчук, М. Турко, Т. Стеців, Ф. Олаксен, К.Приплес, К. Гузар, Г. Левуш, М. Струтинський, П. Глібчук; по $4: І. Слободян, М. Шафер; по $3: А. Полянський А. Блочко, П. Гуральчук; по $2: Ф. Стасв, М. Рудий, Укр. Прав. Церква в Монесен, М. Вінницький, М. Серафин, А. Терещук, Гасюк, Ф. Бразник, М. Д. Андрущак, М. Бенцаль, Т. Василишин, Т. Палівода, П. Дворянин, Й. Урбан; по $1: М. Павлюк, М. Періжок, Н. Попович, А. Мельник, Ю. Мачуга, І. Обжавський, В. Фенич К. Мельничук, П. Городиська, Е. Бойчук, Р. А. Євчук, М. Попик, М. Нагай, А. Давидюк, О. Осередчук, С. Дидів, А. Шуль С. Максимець, Н. Залісський, М. Юстин, І. Петраш, В. Богачевський, В. Чолек, С. Згова, Магдзяк, Т. Клімчук, Д. Коцців, І. Ярмола, К. Назаревич, П. Яцек, В. Пуча, Д. Атаманюк.

Ню Йорк, Н. Й. Юкрейнієн Метрополітан Ерія Комiті. Жертва на скит., переслав В. Бакад 5536.89.

Амгерст, Масс. З „Союзового Свята" 199 відділ УНС $200. Жертву переслала пані Розалія Намака.

Сейр, Па. 22 відділ Провидіння, зі спільного обіду $37.50.

Рочестер, Н. Й. Від Укр. Доп. Комітету, секр Р. Пиштей $400.

Нюарк, Н. Дж. З весільної забави п-ні Стахура $30. З погребу пані Ронецьк $22.60. В день уродин п-ва Фесолович $15.

Гемтремк, Міш. З 25-літ. подружа п-ва Д. Сипайло $22.

Істпорт, Л. Ай., Н. Й. Парохіяни при церкві св. Покрови. Жертву передали на скитальників: П. Чорномаз $30; І. Бриттель $20; по $10: І. Мельникович, П. Пахольчишин; по $5: К. Чорномаз, М. Хоміцький, П. Критович, А. Пех.

Вілмердінг П. З громади церкви св. ап. Петра й Павла. Збірка на скитальників: вибрано з читальні $6.35; по $5: М. Павлишин, Й. Борішкевич, О. Жураківська, А. Качунь, А. Нігрін, І. Сидор, Г. Сакала; по $3: П. Токарчик, С. Лабай, П. Волянський; по $2: І.Барник ст., І. Коцуник, ст., І. Коцуник мол., А. Значко, М. Токарський, Г. Мацак, М. Драгуш, П. Романишин, П. Кульчицький, М. Ресьньовський, Ю. Драгуш, І. Максимяк, І. Литвин, М. Шмідюк, С. Білінський, Г. Кожущенко, М. Татарчук, М. Білінська, Ф. Кавка; І. Паньчишн $1.50; по $1: Т. Мицик, П. Зомп, М. Мильничик, Н. Білінський, М. Романишин, М. Литвин, С. Токарчик, П. Гардонік, І. Хомич ст., А. Токарчик, П. Яслик, А. Білінска, В. Шушерега, Й. Шушерега, О. Бруц, В. Бруц, А. Возар, А. Мишкович, М. Янко, Д. Цапар, С. Токарчик, І. Павлишин, І. Щандрович ст., І. Барник мол., І. Г. Токарчик, Т. Недіна, Е. Романишин, А. Коцуник, С. Гула, А. Скворонська, М. Бохенко, П. Хомич, А. Тех, І. Сенли, Г. Оринич, І. Оринич, Й. Литвин, І. Дрост, І. Сакала, М. Тех, Ю. Стефанік, В. Земледух, І. Земледух, С. Земледух, С. Вітюк, В. Руцкий, М. Котик, Т. Котик, А. Попович, С. Білінський, мол., Е. Гоголь, Г. Вітовська, С. Білінський ст., А. Білінський, М. Козій, Ю. Білінська, Т. Білінський, С. Вітюк, А. Трепачко, І. Вітюк, М. Олекса, М. Витюк, С. Грос. Дрібними $3.50. Разом $156.36.

ЖЕРТВИ ЗА ВЕРЕСЕНЬ, 1947.

Геркімер, Н. Й. З ювілею о. І. Шнурера, переслав М. Політило $57. Спис проголошено в Свободі.

Обурн, Н. Й. К. Мислівчик $5.

Дітройт, Міш. Український Вор Реліф $,1000; П. Калалс, мол. 10.

Дірборн, Міш. А. Пернак $10.

Квін Виледж, Л. Ай., Н. Й. М. Палащук $5.

Олифант, Па. Д-р .. А. Качмарик $5.

Філінсбург, Н. Дж. Т. Корчун $5.

Ром, Н. Й. І. Ганчар $.

Вунсокет, Р. Ай. Злучений Допомоговий Комітет, переслала секр. Р. Вецаль $200.

Кліфсайд Парк, Н. Дж. І. Полулич $5.

Ню Йорк, Н. Й. Н. Грицешин $5.

Ансонія, Конн. Д. Домарецкі $5.

Стилвотер, Н. Й. М. Рогицкий $10.

Філяделфія, Па. М. Кімакович $5, І. Панаменко 5.

Йонкерс, Н. Й. М. Кобилка $5.

МекАду, Па. А. Поступак, $5.

Елізабет, Н. Дж. Центральний Український Комітет, проголошено в Свободі $600.

Кентон, Огайо. К. Дрозда $10.

Шікаго, Ілл. Укр. Амер. Сівік Центер $47.81. Збірка з дня У. Н. С., проголошено в Свободі.

Карнеґі, Па. Відділ 134 У.Н.С. $21.50. Прислала Р. Жук. Зложили по 2: Р. Жук, М. Кепко, К. Богдан, А. Вовк; О. Супен 1.50; по 1: П. Панько, Е. Дупілка, А. Заляцька, Ю. Кучер, А. Кміт, Е. Хома, М. Залецька, С. Бунько, К. Білевич, М. Когут, М. Корба Фецькто, К. Кравецька.

Маганой Сіті, Па. Дохід з віча та балю, переслав касієр Н. Бетіг, проголошено в Свободі $231.17.

Елмайра Гайтс, Н. Й. А. Смолька $5.

Лейквю, Онт., Канада. А. Гуменюк $5.

Форествил, Конн. О. Кільмен $5.

Бофало, Н. Й. Члени відділу 299 УНС жертвували чеки на свою дивиденду від УНС $21.02 І. Дісек 3.24, Е. Дідур 3.38, І. Сидорович 3.44, С. Сидорович 3.31, В. Семків 1.84, М. Дульнявка 1.90, Г. Леськів 1.91, В. Гупкович, готівка 2. Разом $21.02.

Бриджтон, Н. Дж. Відділ УНС 347, переслав Г. Тимчій $87. Проголошено в Свободі.

Бруклин, Н. Й. В. Кутурлаш $10.

Іст Орандж, Н. Дж. О. Білоган $40.

Ворчестер, Масс. О. Зазуляк $10.

Жертви за місяць вересень, 1947 до ЗУАД Комітету з різних околиць.

1 Давид $4; по 3: М. Тиш, В. Малик; по 2: М. Олійник, М. Гринішак, Г. Пригар, В. Тарановський, Л. Онищак, М. Васьович, М. Коваль, о. Д. Фіцко, П. Сороколіт, Р. Калатушка, А. Карпович; по 1: О. Андрущечко, М. Гринишин, Н. Шпак, В. Юрків, М. Скольська, А. Дуб, Н. Ґорен, І. Кащицкий, П. Гладун, В. Пахолик, І. Подоляк, А. Будник, А. Матюс, В. Бойчук, М. Кобилко, І. Палівода, М. Дутко, В. Кутурлаш, о. Т. Форостий, І. Козар, М. Кодан, П. Дацко, М. А. Губіш, С. Глухий, К. Савчук, І. Лусків, Д. Пик, О. Маленевич, В. Катурлаш, П. Белей, І. Савчук, С. Олесник, Р. Білон, М. Чучий, В. Танчак, В. Святош, А. Вус, Ф. Пронеич, Д. Шостак, І. Сенів, Н. Кобринец, С. Процко, Ф. Кушнір, М. Качмар.

Збірка на Концерті 10 травня, 1947, в Шікаго.

Ліста Жертводавців.

І. Марущак $500; Злучені Українські Організації, Клівленд, О., 200; В. Мегаль 125; Д-р М. Сіменс (Сименович) 110! С. Куропась 110; по 100: Союз Українок, від. 30, Клівленд, О., Український Відділ для Помочі Потребуючим, Ню Йорк, Н. Н., Бр. св. Петра і Павла, від., 220, УНС, Шікаго, д-р І. Е. Смук, адв. Т. Флора; Український Хор, Шікаго 88.40; Українсько-Американський Допомоговий Ком., Акрон, О., 75; М. Даркович (Дарк Студійо 55; по 50: М. Балабан, Гюстон, Тек., В. Калинчук, Е. Ковалик, В. Музика, браття Оленці, М. Петрів, Ч. Романо, Члени Укр. Американського Клюбу в Шікаго; Орг. ім. О. Басараб в Генсон Парк, Шікаго, передала п. Боднар 32; адв. М. Мозола, Дітройт, Міш., 31; д-р П. Канчір 29, д-р Б. І. Гийз 27; по 25: авд. Р. І. Смук, адв. Б. Пелехович, д-р М. Кривий, І. Паславський, М. Которинський, С. Заплотинський, Л. Тягнибік; по 20: І. Багрій, проф. І. Барабаш, І. Солон, Гаммонд, Інд., Т. Шпікула, А. Любас; Т. Корнофель 18; по 15: В. Диел С. Паньків, Бр. ім. Т. Шевченка, від. 252 УНС, Шікаго, Т. Подола з родиною, Тов. Мол. Людей при Прав. церкві св. Петра і Павла, Юкрейнієн Фул Госпел Асемблі; В. Мельник з Мінеаполіс, Мін., 14; Т. Ценький з родиною 13.50; А. Сопян, з Гаммонд, Інд., 12.

По $10: Е. Багрій, Н. Батюк, П. Белзецкий, Іст Шікаго, Інд., С. Білінска разом з І. Ковча, А. Харидчак, о. П. Дармоць з Геммонд, Інд., Т. Довзенський, Е. Харидчак, Ф. Чизбій, І. Дибский, В. Дитко, С. Генсьорсий, М. Гудз, К. Гапович, М. Гнат, М. Горний, М. Горох, Н. Гуцул, З. Якубович, Д. Калинчук, А. Кравчик, І. Карпа, д-р С. Кочій, Т. Коколус, Д. Косділь, І. Кравчишин, А. і Й. Кукла, д-р М. Кулик, П. Кульпак, Т. Курко, В. Кузьма, І. і М. Лабойко, М. Мацкей, адв. А. Макар, А. Максимович, К. Гульчій, Н. Мухаїр, В. Мураль, Г. Олексів, В. Паньків, І. Паславський, Бр. ім. М. Шашкевича, від. 55 Провидіня, Г. Шавалюк, С. Шемердяк, А. Штогрин, О. Скородинський, А. Скоропад і сини, В. Стасюк, д-р О. Тарнавський, Жкр. Зол. Хрест з Ню Йорку, Бр. св. О. Николяя, від. 106, УНС, Союз Українок, від. 56, С. П. Вен Горн, Д. Заблоцький, Й. Зазуляк, Воркестир, Мас., Н.Н.; М. І. Жук з Дітройт, Міш., 7; по 6: П. Бахурський, Й. Дичка.

По $5: В. Андрейко, П. Багрій, М. Баран, Т. Бартош, Ю. Борись, Я. Бас, М. Белеґай, П. Бігун, Й. Біндас, з Калумет Сиіті Ілл., Е. Бойчук, М. Брицкий з Урбена, Ілл., С. М. і Г. Брудний, С. Брудний, С. Буртник, Е. Чарков, С. Чарков, п. Хариш, В. Чизевський, П. Черкіной, А. Чикало, Г. Дацків, М. Дарійн, М. Долошицкий з Гаммонд, Інд., Н. Дуда, І. Дутканич, А. і М. Дитко, С. Дитко, С. Еванюк, В. Е. Ґерріті, Д. Гізоский, Д. Гой, д-р Г. С. Грешів, С. Греськів, пані Гладей, Ю. Галаса, М. Гальчишак, Р. і В. Ганчар, А. Гаврильців, К. Горбачевський, А. Гайович, М. Гутман, І. Іваськевич, С. Джамен, Д. Єнільзо, М. Коцан, Т. Каміский, А. Карплюк, Р. Кайсі, А. Кіндрачук, М. Кметь, І. Кобеляк, Й. Кочан, І. Колотило з Бофало, Н. Й., Е. Команишин, П. Кроль, К. Кропляска, Ю. Кулик, Мілвокі, Віс., І. Кунчак, А. Кикта, І. Ларсон, В. Леськів, В. Любас, В. Мацелейко, Н. Малашко, Т. Мамчук, П. А. Маціньів, Д. Максимюк, С. Мадзяк, Д. Медзяк, Т. Медзяк, М. Мегаль, А. Ментус, М. Містурак, А. Моранець, В. Мотало, С. Мотало, І. Мотлюк, А. Нісевич, Г. Нінаскі, Н. Николишин, І. Олексій, Ю. Орлова, П. Остапчук, К. Паяк, А. Парута, Ю. Павлік, І. Пелюн, І. Побуцкий, І. Погребний, М. Польовий, О. Попик, з Гаммонд, Інд., М. Процишин, Р. Пура, І. Пишний, Л. Рябий, Р. і Г. Роїк, В. Саган, Н. Санек, з Калюмет Сити, Ілл., С. Д. Шурко, Г. Сенів, Т. Санкей, М. Шемердяк, П. Шемердяк, В. Шемердяк, П. Шептак, П. Шиян, Т. Слабий, Г. Шпорлюк, А. Скоропад, І. Шкраба. Р. В. Смук, Ф. Сняданко, І. Стефанюк, І. Стефанов, П. Степушин, Д. Стравняк, А. Стронський, С. Сулка, А. Сич, Р. Сидорик, А. Шурковський, Ю. Тимчук, М. Тимков, Н. Васелевич, А. Івасів, Ф. Васильовський, І. Віщук, А. Вус, В. Зеовлний, Г. Заячківський, С. Зелінка, Н. Зуль, Джін Залтонога.

По $4: М. Дідух, С. Єндзьо, І. Б. Кушнір, Е. Мілкер, А. Шмігельский; по 3: М. Білик, Г. Боднарчук, І. Бюден, М. Чубатий, П. Дмитраш, Н. Демчишин, А. Еванишин, П. Гладка, А. Галаса, С. Яцула, Е. Коцур, П. Косар, І. Козар, М. Котиринська, О. Наконечна, П. Паврозник, М. Семчишин, М. Софіяк, Алек. Вишиваний, О. Заброцький! А. Карлісі 2.50; І. Сенко 2.10.

По $2: Т. Багрій, пані Багрій, С. Балестері, В. Бас, Р. Бегрн, С. Бігос, Н. Бондер, С. Боняківський, Н. Боруцький, Дон. Д. Бурдаш, Г. Буртник, С. Чарков, А. Чорномаз, Е. Клаусон, Ч. Хаінскі, М. Демко, Ю. Дитко, І. Демітро, Т. Дужанський, Т. Дунський, А. Дудік, Г. Дзяврониик, Н. і П. Дзидзан, А. Дзюрдзевич, Ю. Дворянин, М. Двор'янин, Р. Дворянин, С. Долошицький, М. Демис, П. Денис, П. Демчина, Дж. Дякун, В. Дядога, А. Фіца, М. Еванс, П. Фецин, пані Гірка, Джов Грабінський, М. Гуляк, П. Гнiздор, А. Горін, Н. Ґерріс, А. Гринчишин, П. Гавриш, Р. Галущак, В. Гриньків, І. Іськів, П. Ягнющак, Б. Кузьо, О. Канонік, М. Коский, з Ґері, Інд., Д. Костик, А. Кульпак, С. Костюк, І. Куцик, П. Кроль, Г. Кріль, П. Коцоловський, Н. Качмар, А. Край, В. Кадучок, Дж. Кривецький, М. Ловік, О. Любезний, С. Любезний, П. Ліндблонс, Г. Марко, І. Матейчук, Р. Марінов, А. Модзяк, Т. Манек, А. Мельник, А. Міленький, Ґброн, інд., Мельник, Д. Музика, Р. Мельник, С. Мурин, В. Моцьо, М. Ментус, Менціньский, М. Макоцтка, Ф. Мельник, М. Мамчук, В. Мельник, А. Мотулька, Т. ахник, О. Менціньсій, В. Мазуркевич, Г. Матвіев, А. Матичак, Г. Небор, А. Наконечний, Л. Невранська, В. Новак, С. Невліда, Е. Олешко, А. Олексій, Дж. Огродник, Н. Олексик, Клівленд, О., В. Паславський, С. А. Прокопів, Г. Панко, С. Павлик, А. Пудік, Н. і П. Пашко, М. Пак, В. Пашин, А. Партика, Р. Радоханська, Й. Рузецкий, С. Рибак, М. Щербяк, І. Сенів, Сенів, Е. Сіряй, Б. Стронський, О. Сливка, Т. Самардак, А. Сулипа, О. Сипко, Б. Семків, Т. Соломон, А. Сен, М. Сторий, М. Стрижак, Т. Шпікула, І. Лерба, І. Теренале, А. Ткачук, А. і Дж. Ткачук, Ухайський, Дж. Вув, Вілліямс, Й. Вегляж, Ваньо, Дж. Вісілінський, П. Віпочан, Земка, Д. Забіяк, С. Заплатинський, мол., Т. Зелінка, Г. Звірсон, А. Зубінский; В. Войтків 1.10; В. Смирч 1.25; І. А. Новак 1.18; А. Кірелюк і Е. Кастельний і М. Дуткач по 1.50.

По $1: В. Августін, І. Андрюве, Б. Амато, А. Абрамік, Н. Бойчук, П. Боднарчук, С. Бараболяк, А. Войтович, М. Березовський, І. Бойко, С. Білло, М. Білецькі, С. Бакула, П. Бараболяк, А. Білик, А. Бараджи, Т. Бакула, С. Барадж. М. Бучинський, Ф. І. Боднар, Е. Бетке, Л. Берлюк, О. Боняковський, А. Борчек, М. Бенек, М. Борчек, С. Берганзіні, М. Біндас з Геммонд, Інд., Е. Бек, К. Бурдяк, В. Буцяк, П. Білдий, Д. Балота, А. Чуба, О. Чуба, С. Чуба, М. Чарна, Ф. Чапренда, Ю. Хитра, Г. Чорняк, А. Цюприк, Н. Чергай, І. Чак, К. Чорняк, А. Чуйко, С. Харич, М. Карбо, С. Кангін, П. Дзюган, пані Данек, І. Дабек, К. Денис, М. Децик, М. Демкович, Ді Доменіко, Дідух, М. Дмитрусь, Н. Драпак, Древніцкий, Г. Дучілд, В. Дуда, Дуда, М. Дибас, М. Елков, І. Еделстайн, П. Еваник, Г. О. Федорців, М. Филима, Г. Филима, а френд, М. Фікель, К. Фріман, Т. Флора, Е. Флора, Д. Флора, Ференц, а френд, І. Федак, Н. Фігель, А. Годзоса, Гула, К. Гавлічинський, А. Грод, В. Гуздей, Глоскі, М. Ґерісон, І. Гізовський, С. [illegible]валюх, Гадзяк, М. Глушик, І. Густин, М. Ганушак, А. Грод, А. Гаркола, І. Галузак, С. А. Наріс, Дж. Д. Гаврилюк, Г. Гарасим, А. Гавтрі, С. Гілдебрандт, А. Гладкий, М. Городиска, І. Гнатиско, А. Горин, М. Гримак, Гринишин, Д. Гуменяк, Т. Івацук, С. Івацькевич, К. Ічечка, І. Ярема, І. Джансон, С. Джургітес, А. Джерій, М. Джекман, В. Коцовський, Л. Клерик, І. Кочинаш, П. Кочинаш, Францеєс Кох, Антонет, Кох, Е.Колєский, М. Коваль, Г. Кобелюх, Т. Кошинський, Ю. Когут, М. Дяк Королевич, І. Кавалишин, А. Козловський, П. Козловський, Г. Колодій, В. Колодій, ЛеВерн Кордех, Т. Кордек, Н. Кордек, Н. Кордек, П. Костирка, І. Карпа, К. Каня, Й. Казікас, М. Кашчишин, М. Качмар, Е. Кашуль, Н. Кашуль, О. Катц, Нелій М. Котинаш, М. Кірєтюк, С. Кірстюк, В. Кірілюк, Е. МекКерров, М. Клікун, В. Квасниця, І. Кучман, А. Кушнір, Р. З. Кушнір, Е. Кушнір, П. Кукла, Г. Кубай, К. Кушнір, В. Кучар, Ю. Кузьма, М. Кулак, В. Кірілюк, дж., І. Кравс, Б. Креховецка, В. Кривокульський, Ф. Кривокульська, М. Кривокульська, Й. Кросоватий, Дж. Кинюк, О. Лабойко, В. Ламак, А. Лашок, І. Лацук, К. Лятрік, М. Ликтей, І. Лесняк, Б. Лізарс, М. Левтюх, Дж. Лесняк, Ю. Лесняк, Р. Лізарт, П. Лучків, Крас і Лемот, О. Ліхтер, А. Максимюк, П. Макар, П. Мачу.а, Д. Мадій, Е. Мазон, А. Максимович, О. Максимец, Р. Марач, М. Масевіч, В. Мельник, І. Меренків, О. Мереників, А. Міхалек, Ф. Т. МекДоналд, Дж. О. МекКібров, Т. Мисик, з Геброн, Ілл., Мило, В. Мусковіч, М. Миклюс, К. Мисцук, П. Мікула, С. Малько, М. Малько, Є. Магдзяк, Я. Магдяк, К. Магіоріс, С. Микитюк, І. Николюк, І. Новак, К. Наконечна, А. Нобел, Е. Немінська, А. Новак, Н. Охітва, П. О'Донел, Оленик, Опиханий, П. Орам, Дж., М. Д. Окаль, К. Палех, М. Павлик, Т. Паскевич, А. Печко, М. Пелечак, К. Піровнч, А. Плалетка, М. Процк, М. Н., А. Ролїскі, І. Попик, І. Попик, Г. В. Филипс, Л. Филипс, Дж. Преслюп. Ч. Пруха, Е. Пундій, Дж. Пуцило, Г. Раї, П. Ролевскі, Ю. Регнійр, Реєтвий, С. Ротман, М. Родак, Дж. Райс, В. Риза, М. Риза, Л. Риза, Л. Саган, А. Сабот, В. Саска, К. Савчин, С. Сенута, П. Семекаль, І. Сексела, К. Семенюк, Семенюк, О. Семчук, В. Соломон, М. Софіяк, А. Шаврер, Д. Шосток, П. Шасталь, Е. Січевський, О. Січевська, Ф. Співак, Г. Сидорюк, І. Скутник, А. Шикляд, В. Щурковский, С. Шемердяк, Ю. Старчак, М. Струзак, Ю. Стрiжак, І. Спорун, А. Стівенс, Гежак, І. Спорун, А. Стівенс, Г. Слободзян, К. Слободян, Дж. Ситар, Е. Смерко, П. Смаль, Шидляк, Д. Е. Щур, В. Скамайк, К. Скезат, І. Скивар, В. Стифанюк, Ловет С., А. Терлецка, І. Токер, М. Турко, М. Тим зі сином, Утнезюк, К. Векус, п. Водянський, П. Вовчук, Т. Вовчук, М. Варій, А. Васильків, І. Валхенська, О. Вотович, А. Вовчок, мол., І. А. Вовк, Н. Василовський, К. Водянська, Лі Волтерс, Е. Вудс, М. Вілкес, А. Яремій, О. Яковчик, А. Яковчик, А. Ярмола, А. Заблоцка, В. Живот, Е. Звірсон, С. Заброцка, С. Заплотинський, Н. Забіяка, Ванкувер, Б. К. Канада, С. Забітко, А. Жадак, Н. І. Забіяка.

Дрібними жертвами зібрано на суму $250.37. Загальна сума виносить $4,905.40.

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

Вашої жертви ще бракує до одного мільйона на фонд допомоги українським скитальникам. Пошліть її негайно!

АДРЕСИ УСТАНОВ,

які займаються спровадженням іміґрантів з Европи до Америки:

1. **THE CATHOLIC COMMITTEE FOR REFUGEES,** 165 W. 14th St., New York 11, N. Y.
2. **UNITED SERVICE FOR NEW AMERICANS,** 15 Park Row, New York 7, N. Y.
3. **HIAS,** 425 Lafayette St., New York 3, N.Y.
4. **AMERICAN FRIENDS SERVICE COMMITTEE,** 20 South St., Philadelphia 7, Pa.
5. **CANADIAN LOCATION SERVICE,** 4221 Explanade Avenue, Montreal, Canada.

З повище згаданих, установа під ч. 1 — займається католиками; під ч. 2 — протестантами й православними; під ч. 3 — жидами; під ч. 4 — ближче неозначеними особами.

АДРЕСИ УКРАЇНСЬКИХ ДОПОМОГОВИХ КОМІТЕТІВ В АМЕРИЦІ І В ЕВРОПІ

Злучені Держави Америки: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc., P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Бельгія: Comite Ukrainien de Secours en Belgique, 23, rue de Industrie, Bruxelles, Belgium.

Англія: 1) Central Ukrainian Relief Bureau, 218 Sussex Gardens, Paddington, London W. 2, England. 2) Ukrainian Relief Committee in Great Britain, 188 Cheetham Hill Road, Manchester 8, England.

Італія: Comitato Ucraino d'Assistenza ai profughi Ucraini in Italia, Passeggiata del Gianicolo 7, Roma, Italia.

Канада: Ukrainian Canadian Relief Fund, P. O. Box 2136, Winnipeg, Man., Canada.

Арґентина: Comite Ucranio de ayuda a las victimas de guerra, Calle Victoria 676, Buenos Aires, Argentine.

Бразилія: Comite Ucraino de Auxilio as Victimas de Guerra, Rua Martim Afonso No. 361, Curitiba, Parana, Brazil.

ЗАГАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ:

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 1871, Church St. Annex, New York 8, N. Y., U. S. A.

UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE
711 McIntyre Building, Winnipeg, Man., Canada.

Адреса організації „КЕР" — CARE — яка висилає на замовлення харчові пакунки, так звані „десять в одному" ($10 за пакунок) є слідуюча:

CARE
50 Broad Street, New York, N. Y.